

II

(Nelegislatívne akty)

ROZHODNUTIA

VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE

z 19. marca 2014

o prijatí viacročného pracovného programu LIFE na roky 2014 – 2017

(Text s významom pre EHP)

(2014/203/EÚ)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1293/2013 z 11. decembra 2013 o zriadení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a o zrušení nariadenia (ES) č. 614/2007 ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 24 ods. 1,

keďže:

- (1) Na zabezpečenie vykonávania programu LIFE je potrebné prijať viacročný pracovný program na roky 2014 – 2017.
- (2) Na stanovenie rámca na vykonávanie dvoch podprogramov LIFE je vo viacročnom pracovnom programe na roky 2014 – 2017 potrebné určiť orientačné rozdelenie finančných prostriedkov medzi prioritné oblasti a typy financovania, témy projektov na vykonávanie tematických priorít určených v prílohe III k nariadeniu (EÚ) č. 1293/2013, technickú metodiku výberu projektov, kritériá na pridelovanie grantov a orientačné harmonogramy výziev na predkladanie návrhov.
- (3) Viacročný pracovný program na roky 2014 – 2017 by mal takisto obsahovať kvalitatívne a kvantitatívne výsledky, ukazovatele a ciele pre každú prioritnú oblasť a typ projektu v súlade s ukazovateľmi výkonu a konkrétnymi cieľmi pre každú prioritnú oblasť, vďaka čomu sa zjednoduší hodnotenie výsledkov a vplyvu programu. Na základe hodnotení *ex ante* Komisia identifikovala dva inovačné finančné nástroje ako nástroje vhodné na financovanie projektov podľa článku 17 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 1293/2013.
- (4) Tieto finančné nástroje by sa počas viacročného pracovného programu mali testovať, aby sa preukázal ich nezanedbateľný potenciál na zhodnotenie finančných projektov od investorov v oblasti biodiverzity, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na zmenu klímy, čím by sa riešili aktuálne finančné prekážky pri využívaní projektov v týchto oblastiach.
- (5) Na základe pozitívnej skúsenosti s inými finančnými nástrojmi riadenými Európskou investičnou bankou (EIB), ako aj na základe geografického pokrytia EIB, vďaka ktorému má dosah na potenciálnych príjemcov v celej Únii, by sa táto inštitúcia mala poveriť vykonávaním nástroja Súkromné financovanie v oblasti energetickej efektívnosti (Private Financing for Energy Efficiency) a nástroja na financovanie prírodného kapitálu (Natural Capital Financing Facility), financovaných prostredníctvom príspevkov z programu LIFE.
- (6) S cieľom zabezpečiť efektívne vykonávanie viacročného pracovného programu a vzhľadom na to, že nariadenie (EÚ) č. 1293/2013 sa uplatňuje od 1. januára 2014, toto rozhodnutie by sa malo uplatňovať odo dňa jeho prijatia.
- (7) Opatrenia stanovené v tomto rozhodnutí sú v súlade so stanoviskom výboru programu LIFE pre životné prostredie a ochranu klímy zriadeného na základe článku 30 nariadenia (EÚ) č. 1293/2013.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 185.

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Viacročný pracovný program

Prijíma sa viacročný pracovný program na roky 2014 – 2017 v zmysle prílohy.

Článok 2

Príspevok Únie k viacročnému pracovnému programu

Maximálny príspevok k viacročnému pracovnému programu LIFE na roky 2014 – 2017 sa stanovuje na 1 796 242 000 EUR a použije sa na financovanie príslušných podprogramov a prioritných oblastí takto:

1. Celková suma 1 347 074 499 EUR na podprogram Životné prostredie sa rozdelí takto:
  - a) 495 845 763 EUR na prioritnú oblasť „Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“;
  - b) 610 068 900 EUR na prioritnú oblasť „Príroda a biodiverzita“;
  - c) 162 999 836 EUR na prioritnú oblasť „Správa a informovanie v oblasti životného prostredia“;
  - d) 17 630 000 EUR na súvisiace podporné výdavky.
2. Celková suma 449 167 501 EUR na podprogram Ochrana klímy sa rozdelí takto:
  - a) 193 559 591 EUR na prioritnú oblasť „Zmierňovanie zmeny klímy“;
  - b) 190 389 591 EUR na prioritnú oblasť „Adaptácia na zmenu klímy“;
  - c) 47 588 319 EUR na prioritnú oblasť „Správa a informovanie v oblasti klímy“;
  - d) 17 630 000 EUR na súvisiace podporné výdavky.

Článok 3

Finančné nástroje

1. Príspevky podľa článku 17 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1293/2013 sa poskytnú na tieto finančné nástroje opísané v prílohe:
  - a) nástroj Súkromné financovanie v oblasti energetickej efektívnosti (Private Financing for Energy Efficiency);
  - b) nástroj na financovanie prírodného kapitálu (Natural Capital Financing Facility).
2. Poskytovaním príspevku na nástroj Súkromné financovanie v oblasti energetickej efektívnosti a nástroj na financovanie prírodného kapitálu sa poveruje Európska investičná banka.

Článok 4

Nadobudnutie účinnosti

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť prvým dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 19. marca 2014.

V Bruseli 19. marca 2014

Za Komisiu
predseda
José Manuel BARROSO

PRÍLOHA

VIACROČNÝ PRACOVNÝ PROGRAM LIFE NA ROKY 2014 – 2017

1. ÚVOD

Podľa článku 3 nariadenia (EÚ) č. 1293/2013 (ďalej len „nariadenie LIFE“) program LIFE sleduje tieto všeobecné ciele:

- prispievať k prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, v ktorom sa efektívne využívajú zdroje a ktoré je odolné voči zmene klímy, k ochrane a zlepšovaniu kvality životného prostredia a k zastaveniu a zvráteniu straty biodiverzity vrátane podpory sústavy Natura 2000 a boja proti degradácii ekosystémov,
- zlepšovať tvorbu, vykonávanie a presadzovanie politiky a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a klímy, a urýchľovať a podporovať začleňovanie a širšie uplatňovanie cieľov v oblasti životného prostredia a klímy v ostatných politikách Únie, ako aj v praxi verejného a súkromného sektora, okrem iného aj zvyšovaním kapacity verejného a súkromného sektora,
- podporovať na všetkých úrovniach lepšiu správu v oblasti životného prostredia a klímy vrátane lepšieho zapojenia občianskej spoločnosti, mimovládnych organizácií a miestnych aktérov a
- podporovať vykonávanie 7. environmentálneho akčného programu.

Program LIFE budú riadiť buď priamo útvary Komisie, alebo výkonná agentúra, na ktorú bola táto úloha delegovaná v rámci priameho riadenia. Výkonná agentúra bude konať v rámci obmedzení delegovania podľa rozhodnutia Komisie C(2013) 9414 a pod dohľadom útvarov Komisie. Celková zodpovednosť za program zostáva na Komisii. Útvarami Komisie a/alebo výkonnej agentúre môžu pomáhať externí odborníci.

V súlade s týmito všeobecnými cieľmi bol tento viacročný pracovný program prijatý podľa článku 24 ods. 1 nariadenia LIFE prostredníctvom vykonávacieho aktu v súlade s postupom preskúmania stanoveným v článku 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011⁽¹⁾, na ktoré sa odkazuje v článku 30 nariadenia LIFE.

Pri uplatňovaní zásady komplementárnosti s inými programami EÚ v zmysle odôvodnení 5, 11 a 13 a článku 8 nariadenia LIFE vykonávanie viacročného pracovného programu prostredníctvom osobitných opatrení zaručí súlad a synergie a v najvyššej možnej miere zabráni prekryvaniu s inými politikami a finančnými nástrojmi Únie, predovšetkým s programom Horizont 2020⁽²⁾, čo je výskumný a inovačný program Únie na roky 2014 až 2020, a s jeho pracovnými programami⁽³⁾. Dosiahne sa to predovšetkým prostredníctvom kritérií oprávnenosti na jednotlivé typy projektov a orientácií v usmerneniach k uplatňovaniu sprevádzajúcich výzvy. Dvojitému financovaniu sa bude predchádzať prostredníctvom krížovej kontroly počas fázy výberu a prostredníctvom *ex post* overovaní. Napríklad projekty zamerané na výskum alebo výstavbu veľkých infraštruktúr sú z financovania prostredníctvom programu LIFE vylúčené.

Štruktúra viacročného pracovného programu je v súlade so štruktúrou stanovenou v článku 24 ods. 2 nariadenia LIFE a podprogramami Životné prostredie a Ochrana klímy sa zaoberá samostatne len v prípade potreby.

(¹) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

(²) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1290/2013 z 11. decembra 2013, ktorým sa zriaďujú pravidlá účasti a šírenia v programe Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inovácie (2014 – 2020) a zrušuje rozhodnutie (ES) č. 1906/2006/ES (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 81).

(³) Prvý pracovný program programu Horizont 2020 sa vzťahuje na roky 2014 a 2015. Program Horizont 2020 sa zameriava na tri priority, a to vytváranie špičkovej vedy na posilnenie výnimočnej kvality Únie v oblasti vedy, na podporu vedúceho postavenia priemyslu na podporu podnikov vrátane mikropodnikov, malých a stredných podnikov, a na riešenie spoločenských výziev s cieľom priamo reagovať na problémy identifikované v stratégii Európa 2020 podporou aktivít pokrývajúcich celé spektrum od výskumu až po trh. V programe Horizont 2020 sa výskum v oblasti životného prostredia a ochrany klímy rieši formou série akcií a príležitostí na spoluprácu, predovšetkým v spoločenskej výzve „Opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a surovín“. V tomto kontexte je cieľom výskumu a inovácií v oblasti životného prostredia dosiahnuť hospodárstvo a spoločnosť, ktoré efektívne využívajú zdroje a vodu a sú odolné voči zmene klímy. K referenčným dokumentom pozri http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-work-programmes-2014-15-main-wp, najmä pracovný program v rámci spoločenskej výzvy „Opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a surovín“.

Vzťahuje sa na obdobie od 1. januára 2014 do 31. decembra 2017.

1.1. Podprogram Životné prostredie

Podprogram Životné prostredie zahŕňa **prioritné oblasti** „životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“, „príroda a biodiverzita“ a „správa a informovanie v oblasti životného prostredia“ (články 9 až 12 nariadenia o programe LIFE). Každá tematická oblasť zahŕňa niekoľko **tematických priorít**, ktoré sú uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE. V tomto viacročnom pracovnom programe na roky 2014 až 2017 sa ďalej definujú **projektové témy**, ktorými sa vykonávajú tematické priority.

1.2. Podprogram Ochrana klímy

Podprogram Ochrana klímy ponúka novú a jedinečnú príležitosť na podporu vykonávania politiky EÚ v oblasti klímy. Celkovo pomôže vyvolať prechodné zmeny smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu odolnému voči zmene klímy v EÚ, ktoré strategicky podporia vykonávanie klimaticko-energetického balíka do roku 2020 a stratégiu EÚ v oblasti prispôsobenia sa zmene klímy a pripraví EÚ na úlohy v oblasti zmeny klímy do roku 2030. Takisto by mal podporovať na všetkých úrovniach lepšiu správu v oblasti životného prostredia a klímy vrátane lepšieho zapojenia občianskej spoločnosti, mimovládnych organizácií a miestnych aktérov.

2. ROZDELENIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV MEDZI PRIORITNÉ OBLASTI A MEDZI JEDNOTLIVÉ TYPY FINANCOVANIA – ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. A)

Podľa článku 4 nariadenia o programe LIFE **celkové finančné krytie pre program LIFE v období 2014 až 2020** je 3 456 655 000 EUR, pričom 75 % z tohto objemu je určených pre podprogram Životné prostredie (2 592 491 250 EUR) a 25 % pre podprogram Ochrana klímy (864 163 750 EUR). V nariadení o programe LIFE sa takisto stanovuje minimálny percentuálny podiel z celkového rozpočtu, ktorý bude vyhradený na **projekty** (81 %, článok 17 ods. 4 nariadenia LIFE), a maximálny percentuálny podiel rozpočtových zdrojov, ktorý bude vyhradený na projekty podporené prostredníctvom grantov na opatrenia, ktoré môžu byť pridelené **integrovanej projektom** (30 %).

Projekty budú podporované formou **grantov na opatrenia** alebo prípadne prostredníctvom **finančných nástrojov** (článok 17 ods. 4 nariadenia o programe LIFE). **Vo viacročnom pracovnom programe sú určené sumy, ktoré budú pridelené podľa prioritných oblastí a typov financovania.**

Celkové pridelenie podľa typov financovania pre oba podprogramy

Rozpočet na roky 2014 až 2017	V miliónoch EUR
Granty na opatrenia	1 317,9
Granty na prevádzku	38,6
Finančné nástroje	140,0
Verejné obstarávanie	204,0
Podporné výdavky (ATA)	95,8
Celkovo	1 796,3

Celkové pridelenie podľa prioritných oblastí

Prioritné oblasti	Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov	Príroda a biodiverzita	Správa a informovanie v oblasti životného prostredia	Zmierňovanie zmeny klímy	Adaptácia na zmenu klímy	Správa a informovanie v oblasti klímy
Celkovo podľa oblastí (v mil. EUR)	495,85	610,07	163,00	193,56	190,39	47,59
Medzisúčet	1 700,45					
Podporné výdavky (ATA)	95,79					
Celkovo	1 796,3					

Pridelenia podľa prioritných oblastí a typov financovania sú orientačné. Pre granty na opatrenia bude konečné pridelenie závisieť od skutočného počtu financovateľných projektov v rámci každej prioritnej oblasti. Vyhradené rozpočtové prostriedky pre finančné nástroje a medzi nimi sa môžu prispôsobiť v priebehu programu LIFE podľa skutočného čerpania. V rámci limitov stanovených v nariadení LIFE nemôžu prerozdelenia medzi prioritnými oblasťami presiahnuť 5 % celkového pridelenia pre príslušné prioritné oblasti.

2.1. Podprogram Životné prostredie

Na obdobie tohto viacročného pracovného programu je na podprogram Životné prostredie vyhradený rozpočet 1,347 miliardy EUR.

Minimálne 55 % rozpočtových zdrojov pridelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia v rámci podprogramu Životné prostredie sa vyčlení na projekty na ochranu prírody a biodiverzity vrátane súvisiacich informácií a správy (článok 9 ods. 3 nariadenia o programe LIFE), technickej pomoci a prípravných projektov. Zvyšok rozpočtu vyčlenený na projekty bude pridelený projektom v rámci prioritnej oblasti „životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“ vrátane súvisiacich informácií a správy, technickej pomoci a prípravných projektov.

Pridelenie podľa prioritných oblastí je orientačné a závisí od skutočného počtu žiadostí o granty na opatrenia v rámci každej prioritnej oblasti, ako aj od príslušného rastu trhu v rámci každého finančného nástroja.

Pridelenie podľa typov financovania v rámci podprogramu Životné prostredie

Rozpočet na roky 2014 až 2017	V miliónoch EUR
Granty na opatrenia (*)	
— Projekty budovania kapacít	11,25
— Projekty technickej pomoci	2,9
— Ostatné granty na opatrenia (**)	1 053,8
Finančný nástroj (***)	
Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (NCFE) (****)	30,0
Granty na prevádzku	30,0
Verejné obstarávanie	141,0
Podporné výdavky (ATA)	78,2
Celkovo	1 347,1

(*) 30 % rozpočtových zdrojov pridelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia sa vyčlení na integrované projekty. V závislosti od skutočného počtu žiadostí o integrované projekty sa nevyužitý prostriedky použijú na iné projekty financované formou grantov na opatrenia.

(**) Orientačné množstvo maximálne 1 % tejto sumy sa použije na prípravné projekty.

(***) Maximálna výška nákladov na riadenie súvisiacich s vykonávaním finančných nástrojov nesmie presiahnuť 7 % celkového rozpočtu pre finančné nástroje.

(****) Táto suma zahŕňa 5 miliónoch EUR na nástroj odbornej podpory.

2.2. Podprogram Ochrana klímy

Rozpočet na podprogram Ochrana klímy na obdobie tohto viacročného pracovného programu 449,2 milióna EUR. Pridelenie podľa prioritných oblastí je orientačné a závisí od skutočného počtu žiadostí o granty na opatrenia v rámci každej prioritnej oblasti, ako aj od príslušného rastu trhu v rámci každého finančného nástroja.

Pridelenie podľa typov financovania v rámci podprogramu Ochrana klímy

Rozpočet na roky 2014 až 2017	V miliónoch EUR
Granty na opatrenia (*)	
Projekty budovania kapacít – granty na opatrenia	3,75
Projekty technickej pomoci – granty na opatrenia	2,4
Ostatné granty na opatrenia	243,81
Finančné nástroje (**)	
Nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (Private Financing for Energy Efficiency) (PF4EE) Finančný nástroj	80,0
Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (Natural Capital Financing Facility) (***) (NCFE) Finančný nástroj	30,0
Granty na prevádzku	8,6
Verejné obstarávanie	63,0
Podporné výdavky (ATA)	17,6
Celkovo	449,2

(*) 30 % rozpočtových zdrojov pridelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia sa vyčlení na integrované projekty. V závislosti od skutočného počtu žiadostí o integrované projekty sa nevyužitú prostriedky použijú na iné projekty financované formou grantov na opatrenia.

(**) Maximálna výška nákladov na riadenie súvisiacich s vykonávaním finančných nástrojov nesmie presiahnuť 7 % celkového rozpočtu pre finančné nástroje.

(***) Táto suma zahŕňa 5 miliónov EUR na nástroj odbornej podpory.

3. PROJEKTOVÉ TÉMY, PROSTREDNÍCTVOM KTORÝCH SA VYKONÁVAJÚ TEMATICKÉ PRIORITY UVEDENÉ V PRÍLOHE III PRE PODPROGRAM ŽIVOTNÉ PROSTREDIE (ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. b) NARIADENIA O PROGRAME LIFE)

V súlade s odôvodnením 36 nariadenia o programe LIFE tento viacročný pracovný program obsahuje neúplný zoznam projektových tém, prostredníctvom ktorých sa vykonávajú tematické priority, pričom sa úsilie zameriava na konkrétne priority a oblasti environmentálnej politiky pre opatrenia v rámci podprogramu Životné prostredie. Stanovením tohto zoznamu počas obdobia viacročného pracovného programu sa zaručuje potrebná flexibilita na dosiahnutie cieľov a zámerov programu LIFE a potrebná stálosť, aby potenciálni žiadatelia mohli plánovať, pripravovať a predkladať návrhy. V súlade s odôvodnením 22 nariadenia o programe LIFE by Komisia mala pri hodnotení pridanej hodnoty Únie v prípade projektov podľa podprogramu Životné prostredie venovať osobitnú pozornosť ich prínosu k tematickým prioritám vykonávaným prostredníctvom projektových tém. Projektové témy sú teda nástrojmi na poskytnutie bonusu pre projekty zamerané na strategicky dôležité politické oblasti s vysokou pridanou hodnotou Únie, zatiaľ čo zostávajú otvorené pre rozumné návrhy v iných oblastiach, a zapájanie nových nápadov na reagovanie na nové výzvy.

Projektové témy sa neuplatňujú na typy projektov, ktoré sú už vo svojej podstate a/alebo v dôsledku podrobného opisu ich špecifického obsahu v nariadení a viacročnom pracovnom programe obmedzené na konkrétne témy (t. j. budovanie kapacít, technická pomoc, prípravné, integrované a iné projekty podrobne definované *ad hoc*).

Spoluzákonnodarcovia sa rozhodli, že minimálne 55 % prostriedkov pridelených na projekty podporené formou grantov na opatrenia bude vyčlenených na projekty na ochranu prírody a biodiverzity s jasným dôrazom na sústavu Natura 2000, čím sa uznáva osobitná naliehavosť zaručenia vhodného financovania siete, ako aj zákonná povinnosť spolufinancovania stanovená v článku 8 smernice o biotopoch. Toto vyššie vyčlenenie v porovnaní s nariadením o programe LIFE+ obmedzuje rozpočet dostupný na projekty v iných tematických prioritách v rámci podprogramu Životné prostredie, a je preto ďalším dôvodom na lepšie zameranie využívania finančných prostriedkov v týchto oblastiach.

Je potrebné uviesť, že financovanie projektov na témy, ktoré sa nenachádzajú v tomto zozname, sa nevyklučuje. Vysokokvalitné projekty, ktoré spĺňajú príslušné kritériá oprávnenosti a výberu, môžu financovanie získať.

3.1. Prioritná oblasť „životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“

Podľa článku 10 písm. a) nariadenia o programe LIFE projektové témy týkajúce sa tejto prioritnej oblasti a súvisiace tematické priority uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE majú sledovať osobitný cieľ „**vyvíjať, testovať a demonštrovať prístupy v oblasti politiky alebo riadenia, najlepšie postupy a riešenia environmentálnych problémov** vrátane vývoja a demonštrácie inovatívnych technológií, ktoré sú vhodné na zopakovanie, presun alebo širšie uplatňovanie, a to aj so zreteľom na prepojenie medzi životným prostredím a zdravím, a ktoré podporujú politiku a právne predpisy týkajúce sa efektívneho využívania zdrojov vrátane Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje“. Všetky projekty v rámci tejto prioritnej oblasti teda budú pilotné alebo demonštračné projekty v zmysle článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE, ale nemôžu sa zameriavať na výskum. Pokiaľ ide o demonštračné projekty v rámci tejto prioritnej oblasti, na ktoré sa vzťahuje niektorá z nasledujúcich projektových tém, priority budú mať projekty, v rámci ktorých sa zavádzajú do praxe, testujú sa, hodnotia a rozširujú opatrenia, metodiky alebo prístupy, ktoré sú **nové alebo neznáme v celej Únii**.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

a) Tematické priority pre oblasť vody vrátane morského prostredia: činnosti zamerané na vykonávanie konkrétnych cieľov pre oblasť vody stanovených v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:

- i) integrované prístupy k vykonávaniu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES ⁽¹⁾;
- ii) činnosti zamerané na vykonávanie smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES ⁽²⁾;
- iii) činnosti zamerané na vykonávanie programu opatrení podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES ⁽³⁾ s cieľom dosiahnuť dobrý environmentálny stav morských vôd;
- iv) činnosti zamerané na zabezpečenie bezpečného a účinného využívania vodných zdrojov, na zlepšenie kvantitatívneho vodného hospodárstva, zachovanie vysokej úrovne kvality vody, ako aj na predchádzanie nesprávnemu využívaniu a zhoršovaniu kvality vodných zdrojov.

Riešenie manažmentu kvality vody, povodňových rizík a rizík sucha nákladovo efektívnym spôsobom je v rámci EÚ závažná úloha. Reagovanie na výzvy a príležitosti vo vodnom hospodárstve si vyžaduje holistický prístup v rámci viacerých aktérov. V súlade s vykonávaním rámcovej smernice o vode, smernice o povodniach a prioritami európskeho partnerstva pre inovácie v oblasti vodného hospodárstva by sa projekty mali zameriavať na rozvoj a predovšetkým na vykonávanie opatrení, ktoré môžu členským štátom pomôcť prejsť na skutočne integrovaný manažment vodných zdrojov, v relevantných prípadoch s podporou ekosystémových prístupov. V kontexte opatrení zameraných na vykonávanie rámcovej smernice o morskej stratégii by sa mal klásť osobitný dôraz na vznikajúce tlaky a vplyvy, ako aj na podporu lepšie integrovaného manažmentu pobrežia a námorného priestorového plánovania. Pokiaľ ide o vodné hospodárstvo, dosahujú technológie a procesy používané na zaručenie poskytovania vodohospodárskych služieb (výroba pitnej vody a čistenie odpadových vôd) úroveň zrelosti. V súlade s prioritnými oblasťami európskeho partnerstva pre inovácie v oblasti vodného hospodárstva je súčasná výzva dvojaká: i) zaručiť správne vykonávanie spôsobom, ktorý prinesie výsledky, ktoré sú nákladovo efektívne, efektívne využívajú zdroje a sú v súlade so zákonom, a ii) zaručiť schopnosť riešiť vznikajúce problémy v tejto oblasti.

Prednosť preto získajú nasledujúce projekty:

Voda, povodne a sucho – príloha III oddiel A písm. a) body i) – ii)

1. Plánovanie a zavádzanie opatrení na **zadržiavanie prírodnej vody** v mestských a vidieckych oblastiach, ktorými sa zvýši prenikanie, a ukladanie vody a odstránia sa znečisťujúce látky prostredníctvom prírodných alebo „prírodných identických“ procesov, čím prispievajú k dosahovaniu cieľov rámcovej smernice o vode a smernice o povodniach a manažmentu sucha v oblastiach chudobných na vodu.

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločnosti v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23. októbra 2007 o hodnotení a manažmente povodňových rizík (Ú. v. EÚ L 288, 6.11.2007, s. 27).

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii) (Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19).

2. Projekty podporujúce **manažment rizík povodní a sucha** prostredníctvom a) nástrojov na predchádzanie a ochranu pred extrémnymi udalosťami na podporu politiky, plánovania využívania pôdy a riadenia mimoriadnych udalostí a b) integrovaných prístupov posudzovania a riadenia rizík založených na odolnosti a sociálnej zraniteľnosti, ktoré zaručujú akceptovanie spoločnosťou.
3. Projekty, ktoré umožňujú dosahovanie cieľov rámcovej smernice o vode **riešením hydromorfologických tlakov** identifikovaných v plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia, ktoré vznikajú v dôsledku využívania pôdy alebo riek.
4. Projekty, ktorými sa rieši **integrované riadenie živín** a organické znečisťovanie ľudského a poľnohospodárskeho pôvodu spôsobom, ktorý objasňuje opatrenia potrebné na úrovni povodia alebo poriečia umožňujúce dosahovanie požiadaviek rámcovej smernice o vode a rámcovej smernice o morskej stratégii vrátane požiadaviek smernice o čistení komunálnych odpadových vôd, smernice o dusičnanoch, smernice o vode určenej na kúpanie a smernice o podzemných vodách.
5. Projekty, ktorými sa riešia tlaky z **chemických znečisťujúcich látok** vo vodnom prostredí a ktorých cieľom je zníženie emisí prioritných látok pri zdroji prostredníctvom používania vhodných náhrad alebo alternatívnych technológií.
6. Projekty umožňujúce **renaturalizáciu morfológie** riek, jazier, ústí riek a pobreží a/alebo **opätovné vytvorenie príslušných biotopov** vrátane zatopených oblastí a močiarov, čím umožňujú dosahovanie cieľov rámcovej smernice o vode a smernice o povodniach.
7. Projekty, ktorými sa vykonávajú **opatrenia na šetrenie vodou** s cieľom znížiť kvantitatívne a kvalitatívne tlaky na vodné útvary v povodiach s nedostatkom vody **na základe hydro-hospodárskych modelov**.

Riadenie morí a pobreží – príloha III oddiel A písm. a) bod iii)

1. Projekty, ktorými sa rozvíjajú nástroje, technológie a postupy na zaručenie **udržateľnosti** hospodárskych činností týkajúcich sa morského prostredia, v relevantných prípadoch **znížením tlaku hospodárskych činností na morské prostredie** a na zohľadnenie otázky udržateľnosti morských zdrojov v rámci morských hospodárskych odvetví so zameraním na podmorský hluk, fyzické rušenie morského dna a vplyv hlbokomorskej ťažby a akvakultúry. Očakáva sa, že projekty budú zahŕňať rozvoj plánov riadenia na zníženie environmentálnych vplyvov hospodárskych činností.
2. Projekty zamerané na predchádzanie a znižovanie **tvorby odpadu v mori alebo mikrobiálnych kontaminantov**, ktorými sa riešia zdroje odpadu v mori a mikrobiálnych kontaminantov.
3. Projekty na podporu **synergií medzi integrovaným riadením pobreží a námorným priestorovým plánovaním**, ktoré demonštrujú pridanú hodnotu koordinácie integrovaného riadenia pobreží a námorného priestorového plánovania v novom námornom kontexte, podporujú konkrétne vykonávanie stratégií pre prímorské oblasti vrátane vykonávania príslušných právnych predpisov Únie, alebo spájajú integrované riadenie pobreží a námorné priestorové plánovanie s postupmi na označovanie a riadenie chránených morských oblastí alebo lokalít sústavy Natura 2000.

Vodné hospodárstvo – príloha III oddiel A písm. a) bod iv)

1. Projekty zamerané na rozvoj **technológií pre systémy pitnej vody a čistenia komunálnych odpadových vôd** používaním procesov efektívne využívajúcich zdroje na poskytovanie vodohospodárskych služieb (napr. zamerané na zníženie spotreby energie potrebnej na čistenie a riadenie vody a na zníženie strát vody) a postupov a kontrolných procesov na zníženie alebo elimináciu vypúšťania nových znečisťujúcich látok a patogénov v rámci čistenia odpadových vôd.
2. Projekty, ktorými sa vykonávajú nástroje (napr. plánovanie, decentralizované systémy, prístupy založené na rizikách) na zaručenie efektívneho **poskytovania vodohospodárskych služieb**, ktoré sú v súlade so smernicou o pitnej vode a smernicou o komunálnych odpadových vodách **v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva**.
3. Projekty zamerané na účinnejšie a efektívnejšie inovačné riešenia a/alebo možnosti čistenia **recyklovanej/opätovne získanej vody**, v rámci ktorých sa rozvíjajú a demonštrujú:
  - inovačné koncepcie na (alternatívne) dodávky vody, čistenie odpadových vôd, opätovné využívanie a obnovovanie zdrojov,
  - metódy kontroly zdrojov a nákladovo efektívne technológie na mieste na vypúšťanie nových znečisťujúcich látok a patogénov do systému čistenia odpadových vôd,

- centrá inovácie čistenia vody v regiónoch, v ktorých v súčasnosti nie je dostatok vhodných kanalizačných systémov a čistiacich a hygienických zariadení, ktoré uplatňujú inteligentné technológie a decentralizované systémy so zameraním na alternatívne vodné zdroje,
- systematické prístupy na predchádzanie stratám vody, energie a zdrojov v priemyselnej výrobe a infraštruktúre pitnej vody a odpadových vôd.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

b) Tematické priority pre oblasť odpadov: činnosti zamerané na vykonávanie konkrétnych cieľov pre oblasť odpadov stanovených v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:

- i) integrované prístupy k vykonávaniu plánov a programov v oblasti odpadov;
- ii) činnosti zamerané na vykonávanie a vypracúvanie právnych predpisov Únie o odpadoch s osobitným dôrazom na prvé stupne hierarchie odpadového hospodárstva Únie (predchádzanie vzniku, opätovné použitie a recyklácia);
- iii) činnosti zamerané na efektívne využívanie zdrojov a vplyv na životný cyklus produktov, modely spotrebiteľského správania a dematerializácia hospodárstva.

Pokiaľ ide o oblasť odpadov, v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe sa stanovuje zámer dosiahnuť do roku 2020 tieto všeobecné ciele:

- znížiť množstvo vytvoreného odpadu,
- maximalizovať recykláciu a opätovné použitie,
- obmedziť spaľovanie nerecyklovateľných materiálov a
- obmedziť ukladanie nerecyklovateľných a neobnoviteľných materiálov na skládkach.

Prednosť preto získajú nasledujúce projekty:

Uplatňovanie právnych predpisov o odpadoch – príloha III oddiel A písm. b) body i) – ii)

1. Projekty využívajúce inovačné metódy, technológie a činnosti primárne pri zdroji odpadu na predchádzanie vzniku odpadu, opätovné použitie a separovaný zber **komunálneho odpadu**.
2. Projekty využívajúce inovačné metódy, technológie a opatrenia primárne pri zdroji odpadu na predchádzanie vzniku, prípravu na opätovné použitie, recykláciu a separovaný zber týchto druhov odpadu:
  - **odpad z elektrických elektronických zariadení (OEEZ), batérie a akumulátory, vozidlá po dobe životnosti (ELV), obaly, stavebný, demoličný a zdravotnícky odpad**,
  - **biologický odpad vrátane potravinárskeho odpadu** v celom potravinovom reťazci.
3. **Integrované projekty nakladania s plastmi**, ktoré majú viesť k lepšej recyklovateľnosti, triedeniu a vysokokvalitnej recyklácii, ekologickému dizajnu, nakladaniu s inými ako obalovými plastmi, predchádzaniu jednorazovým plastovým položkám alebo zníženiu a náprave tvorby odpadu.
4. Projekty, ktoré majú zlepšiť **nakladanie s domácim nebezpečným odpadom**.

Efektívne využívanie odpadu a zdrojov – príloha III oddiel A písm. b) bod iii)

1. Projekty, ktorými sa zavádza používanie **hospodárskych nástrojov** na miestnej, regionálnej alebo celoštátnej úrovni na podporu politik odpadového hospodárstva a efektívneho využívania zdrojov.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

c) Tematické priority pre efektívne využívanie zdrojov vrátane pôdy a lesov, a ekologické hospodárstvo a hospodárstvo využívajúce odpad: činnosti zamerané na vykonávanie Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a 7. environmentálneho akčného programu, ktoré nie sú zahrnuté v iných tematických prioritách uvedených v tomto článku, najmä:

- i) činnosti zamerané na priemyselnú symbiózu a prenos poznatkov, ako aj na rozvoj nových modelov prechodu na hospodárstvo využívajúce odpad a ekologické hospodárstvo;
- ii) činnosti zamerané na vykonávanie tematickej stratégie na ochranu pôdy (oznámenie Komisie z 22. septembra 2006 s názvom Tematická stratégia na ochranu pôdy) s osobitným dôrazom na zmiernenie a kompenzáciu zástavby pôdy, ako aj na lepšie využívanie pôdy;
- iii) činnosti pre lesné monitorovacie a informačné systémy a činnosti zamerané na predchádzanie lesným požiarom.

Projekty v rámci tematických priorít pre efektívne využívanie zdrojov vrátane pôdy a lesov a pre ekologické hospodárstvo a hospodárstvo využívajúce odpad sa budú zameriavať na vykonávanie Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje, tematickej stratégie na ochranu pôdy a novej stratégie lesného hospodárstva EÚ. Pokiaľ ide o priemyselnú symbiózu, prenos poznatkov a prechod na hospodárstvo využívajúce odpad a ekologické hospodárstvo, osobitnú pozornosť treba venovať takej činnosti podnikov, ktorá efektívne využíva zdroje a je ekologická (vrátane hodnotových reťazcov), a harmonizácii metodiky na meranie ich ekologickej stopy. Pokiaľ ide o ochranu pôdy, je potrebné zlepšiť hospodárenie s pôdou a obzvlášť obmedziť a zmierniť zástavbu pôdy. Lesné monitorovacie a informačné systémy a prevencia lesných požiarov sa v posledných rokoch značne rozvinuli, ale je potrebné vykonávať novú stratégiu lesného hospodárstva EÚ a ďalej rozvíjať Európsky systém informovania o lesných požiaroch (EFFIS) ⁽¹⁾.

Prednosť preto získajú nasledujúce projekty:

Efektívne využívanie zdrojov, ekologické hospodárstvo a hospodárstvo využívajúce odpad – príloha III oddiel A písm. c) bod i)

1. Projekty, ktorými sa vykonáva koncepcia hospodárstva využívajúceho odpad prostredníctvom opatrení vzťahujúcich sa na celý hodnotový reťazec alebo ktorými sa zaručuje využívanie sekundárnych zdrojov/šrotových materiálov/odpadu v iných odvetviach alebo **hodnotových reťazcoch** (ekologický dizajn, kaskádové používanie materiálov, opravy, opätovná výroba, opätovné použitie, recyklácia, nové koncepcie podnikania s využívaním odpadu, inovačné systémy spätného prijatia a zberu).
2. Projekty, ktorými sa vykonávajú **nové obchodné modely pre efektívne využívanie zdrojov** vrátane stanovenia postupov efektívneho využívania zdrojov v malých a veľkých podnikoch (MSP), so zameraním na environmentálny vplyv, trvácnosť, opätovné použitie, opravy a recykláciu ich výrobkov a procesov – vrátane spoločného využívania alebo lízingu produktov namiesto ich predaja. Malo by to zahŕňať niektoré priemyselné odvetvie, ktoré sa v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje považuje za prioritu, a nový obchodný model by mal priniesť používanie menšieho množstva materiálov alebo energie a vody.
3. Projekty podporujúce vykonávanie **európskej metodiky pre ekologickú stopu** ⁽²⁾ prostredníctvom komunikácie so spotrebiteľmi a zúčastnenými stranami, dostupnosti údajov, kvality a sledovateľnosti v rámci hodnotového reťazca, zjednodušenia výpočtu a overovania.
4. Projekty, ktorými sa regulačné a finančné stimuly alebo **stimuly** súvisiace s dobrou povestou **naviažu na environmentálne vlastnosti**, použitím schémy EMAS alebo iných spoľahlivých (t. j. overených tretou stranou) nástrojov environmentálneho manažérstva, ktorými Únia disponuje.
5. Projekty, ktoré podporujú ekologické verejné obstarávanie prostredníctvom rozvoja v spolupráci s podnikmi a uplatňovania spoločných špecifikácií výberového konania verejných orgánov s podobnými nákupnými potrebami (vrátane trhových konzultácií a samotných činností obstarávania) a systémov, ktoré obstarávateľom umožňujú, jednoduché a spoľahlivé overenie ekologických požiadaviek, a uplatňovania takýchto systémov.

⁽¹⁾ Zriadený spoločným výskumným centrom (JRC) a generálnym riaditeľstvom pre životné prostredie (GR ENV).

⁽²⁾ Odporúčanie Komisie 2013/179/EÚ z 9. apríla 2013 o používaní spoločných metód na meranie a informovanie o environmentálnom výkone výrobkov a organizácií počas ich životného cyklu (Ú. v. EÚ L 124, 27.4.2013, s. 1).

Pôda – príloha III oddiel A písm. c) bod ii)

1. Projekty, ktorými sa **obmedzujú, zmierňujú alebo navrhujú inovačné metódy na kompenzáciu zástavby pôdy** na regionálnej, okresnej alebo miestnej úrovni, v súlade s usmerneniami pre zástavbu pôdy (SWD(2012) 101 final/2) ⁽¹⁾, predovšetkým také, ktoré zahŕňajú prehodnotenie plánovania a rozpočtových prístupov s cieľom dosiahnuť regionálny alebo miestny rozvoj bez ďalšieho zabratia alebo zástavby pôdy.
2. Projekty určené na **dosiahnutie lepšieho hospodárenia s pôdou** (zníženie erózie, uchovávanie organických látok v pôde, vyhýbanie sa zhutňovaniu a kontaminácii, zachovávanie/obnovovanie pôdy bohatej na uhlík atď.) na miestnej, regionálnej alebo celoštátnej úrovni. Použité metódy môžu zahŕňať nástroje a postupy na monitorovanie alebo zlepšenie administratívnych a právnych rámcov. Osobitný záujem sa bude venovať projektom, ktoré poskytujú nákladovo efektívne riešenia na zlepšenie existujúcich nástrojov alebo metódik alebo ktoré podporujú funkcie pôdy ako súčasť širšieho ekosystému, napríklad na zadržiavanie vody.
3. Projekty, ktorými sa rozvíjajú a vykonávajú **nákladovo efektívne nástroje a systémy** podpory na identifikáciu kontaminovaných miest na regionálnej alebo celoštátnej úrovni.

Lesy – príloha III oddiel A písm. c) bod iii)

Projekty v tejto kategórii môžu byť uprednostnené, len ak sa v nich predpokladá, že všetky kvantitatívne a kvalitatívne údaje týkajúce sa lesov vyplývajúce z týchto projektov budú zahrnuté do Európskeho strediska údajov o lesoch (EFDAC) a neskôr do európskeho informačného systému o lesoch (FISE) Európskej komisie.

1. Projekty, ktorými sa prispieva k odvodzovaniu plne harmonizovaných informácií z údajov zhromaždených v národných lesných inventároch alebo iných informačných sieťach o lesoch a ktoré využívajú **moderné metódy na preukazovanie udržateľného lesného hospodárstva na regionálnej, celoštátnej alebo nadnárodnej úrovni podľa dohodnutých [Forest Europe ⁽²⁾] kritérií a ukazovateľov** (napr. zdravie a vitalita lesov, služby ekosystému lesov, lesy a sociálno-ekonomické funkcie súvisiace s biohospodárstvom EÚ a lesy v rámci zmeny klímy) v súlade s cieľmi novej stratégie lesného hospodárstva EÚ ⁽³⁾ a stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 ⁽⁴⁾.
2. Projekty, ktoré stavajú na informáciách zhromaždených existujúcimi celoštátnymi alebo regionálnymi lesnými informačnými sieťami a ktorými sa vypracúvajú a **vykonávajú nové metódy na zhromažďovanie a vykazovanie kritérií a ukazovateľov udržateľného lesného hospodárstva** ⁽⁵⁾ na celoštátnej a alebo regionálnej úrovni a podľa klasifikácie EEA Typy európskych lesov ⁽⁶⁾ v 14 kategóriách, ako sú vykazované ministerskej konferencii Forest Europe. Tieto projekty by mali zahŕňať osobitné demonštračné činnosti zobrazujúce, ako sa informácie a nové metódy môžu použiť na zlepšenie ochrany lesných ekosystémov.
3. Projekty, ktoré prispievajú k **rozvoju Európskeho systému informovania o lesných požiaroch (EFFIS)**. Tieto projekty by mali zahŕňať osobitné demonštračné činnosti zobrazujúce, ako sa informácie a nové metódy môžu použiť na dosiahnutie cieľov uvedených v stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020, pokiaľ ide o lesné hospodárstvo a riadenie lesných ekosystémov.
4. Projekty, v ktorých sa využívajú nové informácie o lesoch na zvýšenie **odolnosti voči hrozbám vyplývajúcim z populačných zmien** súvisiacich s urbanizáciou, opúšťaním pôdy alebo stratou tradičných zručností hospodárenia s pôdou.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing_guidelines.htm

⁽²⁾ Forest Europe, 2011. Stav európskych lesov 2011.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva z 20. septembra 2013, COM(2013) 659 final.

⁽⁴⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Naše životné poistenie, náš prírodný kapitál: stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020“, KOM(2011) 244 v konečnom znení.

⁽⁵⁾ Forest Europe, 2011. Stav európskych lesov 2011.

⁽⁶⁾ EEA, 2009. Typy európskych lesov.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

d) Tematické priority pre životné prostredie a zdravie vrátane chemických látok a hluku: činnosti na podporu vykonávania konkrétnych cieľov pre oblasť životného prostredia a zdravia stanovených v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:

- i) činnosti zamerané na podporu vykonávania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006⁽¹⁾ (REACH) a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012⁽²⁾ (nariadenie o biocídnych výrobkoch) s cieľom zabezpečiť bezpečnejšie, udržateľnejšie alebo hospodárnejšie využívanie chemických látok (vrátane nanomateriálov);
- ii) činnosti na podporu uľahčenia vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/ES⁽³⁾ (smernica o hluku) s cieľom dosiahnuť také hladiny hluku, ktoré nemajú výrazný negatívny vplyv na ľudské zdravie ani preň nepredstavujú riziká;
- iii) činnosti na podporu predchádzania závažným haváriám, najmä podporou vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ⁽⁴⁾ (smernica Seveso III).

Pokiaľ ide o životné prostredie a zdravie, mali by sa preskúmať nové metódy na zníženie vplyvu chemických látok, hluku a priemyselných nehôd na životné prostredie a zdravie ľudí.

Prednosť preto získajú nasledujúce projekty:

Chemické látky – príloha III oddiel A písm. d) bod i)

1. Projekty, ktorými sa znižuje vplyv chemických látok (vrátane nanomateriálov a biocídnych výrobkov) na životné prostredie alebo zdravie ľudí bezpečnejším alebo udržateľnejším používaním chemických látok, alebo minimalizovaním expozície toxickým chemickým látkam vo výrobkoch alebo v životnom prostredí prostredníctvom ich nahradenia bezpečnejšími látkami alebo nechemickými riešeniami.
2. Projekty, ktorými sa zlepšuje využívanie údajov z monitorovania chemických látok (napr. monitorovanie životného prostredia, biologické monitorovanie ľudí, monitorovanie výrobkov, monitorovanie vzduchu v interiéroch) pri ochrane zdravia ľudí a životného prostredia tým, že vďaka nim sú údaje z monitorovania chemických látok dostupné, prístupné, porovnateľné a interoperabilné, a umožnením ich spájania s monitorovaním zdravia ľudí a životného prostredia a na hodnotenie expozícií od chemických zmesí prostredníctvom rôznych spôsobov expozície.

Hluk – príloha III oddiel A písm. d) bod ii)

V tejto kategórii budú uprednostňované projekty v mestských oblastiach, ktorých cieľom je zlepšiť situáciu pre čo najväčší počet ľudí.

1. Projekty zamerané na zavedenie trvalých **systemov zón nízkych emisií hluku v mestských oblastiach** umožnením vjazdu iba vozidlám s elektrickým pohonom alebo uplatnením iných rovnako účinných prístupov pre zóny nízkych emisií hluku.
2. Projekty **v husto osídlených mestských oblastiach** zamerané na **zníženie hluku z ciest a iných dopravných infraštruktúr** používaním povrchov s nízkou hlučnosťou s nákladmi počas životného cyklu porovnateľnými so štandardnými povrchmi pri dosiahnutí významného zníženia hlučnosti.

Priemyselné nehody – príloha III oddiel A písm. e) bod iii)

1. Projekty zamerané na zjednodušenie vykonávania **smernice Seveso III** (smernica 2012/18/EÚ) o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok prostredníctvom rozvoja metodických nástrojov na vykonávanie **mapovania rizík** vrátane mapovania environmentálnych rizík a na **riešenie domino efektov**.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006, s. 1).

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní (Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012, s. 1).

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/ES z 25. júna 2002, ktorá sa týka posudzovania a riadenia environmentálneho hluku (Ú. v. EÚ L 189, 18.7.2002, s. 12).

⁽⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ zo 4. júla 2012 o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok, ktorou sa mení a dopĺňa a následne zrušuje smernica Rady 96/82/ES (Ú. v. EÚ L 197, 24.7.2012, s. 1).

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

e) **Tematické priority pre oblasť kvality ovzdušia a emisie vrátane mestského prostredia:** činnosti na podporu vykonávania konkrétnych cieľov pre oblasť ovzdušia a emisií stanovených v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:

- i) integrované prístupy k vykonávaniu právnych predpisov o kvalite ovzdušia;
- ii) činnosti podporujúce zabezpečenie súladu s normami Únie týkajúcimi sa kvality ovzdušia a súvisiacich emisií do ovzdušia vrátane smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/81/ES ⁽¹⁾ (smernica o národných emisných stropoch);
- iii) činnosti podporujúce posilnenie vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ ⁽²⁾ (smernica o priemyselných emisiách) s osobitným dôrazom na zlepšenie postupu definovania a vykonávania najlepších dostupných techník, zabezpečenie jednoduchého prístupu verejnosti k informáciám a posilnenie prínosu smernice o priemyselných emisiách pre inovácie.

Tematická priorita „kvalita ovzdušia a emisie vrátane mestského prostredia“ je zameraná na vykonávanie právnych predpisov o kvalite ovzdušia a komplexný prístup k problémom životného prostredia v meste. Znečistenie ovzdušia zostáva najväčším environmentálnym zdravotným problémom v Európe s úmrtnosťou až desaťnásobne vyššou než pri dopravných nehodách. Zároveň má významný vplyv na ekosystémy (70 % lokalít sústavy Natura 2000 v EÚ trpí eutrofizáciou v dôsledku znečistenia ovzdušia). Malo by sa riešiť v súlade s nadchádzajúcou stratégiou kvality ovzdušia EÚ na obdobie do roku 2030.

Smernica o priemyselných emisiách je kľúčovým nástrojom na prevenciu a kontrolu znečisťovania z rozsiahlych bodových zdrojov. Skúsenosti s uplatňovaním smernice o priemyselných emisiách (a jej predchodkyne, smernice o IPKZ) umožnili identifikovať ďalšie potreby z hľadiska informovania verejnosti a zavedenie nových techník.

Prednosť preto získajú nasledujúce projekty:

Právne predpisy v oblasti kvality ovzdušia a smernica o národných emisných stropoch – príloha III oddiel A písm. e) bod i) – ii)

Ak nie je výslovne uvedené inak, projekty v oblasti kvality ovzdušia by sa mali vo všeobecnosti zameriavať na mestské oblasti, aby sa vzťahovali na čo najviac ľudí.

1. **Miestne a regionálne energetické projekty**, ktoré sa zameriavajú na kvalitu ovzdušia a zníženie emisií v problémových oblastiach s vysokým výskytom tuhých častíc v ovzduší v oblastiach s pretrvávajúcim **vysokým podielom používania spaľovania uhlia a biomasy na vykurovanie**.
2. Projekty, ktoré prispievajú k **vysokokvalitným aplikáciám spaľovania biomasy** a ich správne použitiu, a to aj v horských regiónoch, (napríklad používanie technológií s ultranízskou tvorbou prachu, technológií vysokoúčinného a čistého spaľovania a kontroly, skladovanie tepla).
3. **Udržateľné projekty mobility** pre zložky nevyhnutné na spĺňanie noriem kvality ovzdušia zameriavajúce sa na čistejšie jazdenie, používanie vozidiel na elektrický pohon alebo vozidiel s veľmi nízkymi emisiami ⁽³⁾ v zmysle pracovného programu v rámci programu Horizont 2020, používanie čistých alternatívnych palív, inovačné programy spätného vybavenia pre vozidlá verejných služieb, alternatívne technológie pohonu, ako sú elektrický pohon alebo pohon na báze vodíka, rozvoj a uplatňovanie zón nízkych emisií a systémov spoplatňovania ciest prostredníctvom pokročilých kritérií prístupu a označenia spotrebiteľských výrobkov ⁽⁴⁾ (hlavné metropolitné oblasti) a používanie inovačných logistických platforiem v záverečnom štádiu doručovania tovaru.
4. **Projekty na zníženie emisií amoniaku a tuhých častíc z poľnohospodárskej činnosti** na podporu vykonávania aktualizovaného kódexu správnej praxe EHK OSN na zníženie emisií amoniaku a tuhých častíc z poľnohospodárskej činnosti.

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/81/ES z 23. októbra 2001 o národných emisných stropoch pre určité látky znečisťujúce ovzdušie (Ú. v. ES L 309, 27.11.2001, s. 22).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (Ú. v. EÚ L 334, 17.12.2010, s. 17).

⁽³⁾ Vozidlá s veľmi nízkymi emisiami v zmysle pracovného programu v rámci programu Horizont 2020.

⁽⁴⁾ Plánované výrobky by mohli zahŕňať autá, ako aj motorové dvojkolesové a trojkolesové vozidlá.

Smernica o priemyselných emisiách – príloha III oddiel A písm. e) bod iii)

1. Projekty na rozvoj a testovanie **techník prevencie a znižovania znečistenia** uvedených v smernici o priemyselných emisiách ako nové techniky.

Mestské prostredie – príloha III oddiel A písm. e)

1. Projekty, ktorými sa vykonávajú **integrované a komplexné politiky pre udržateľné urbanistické plánovanie a projektovanie** prostredníctvom inovačných prístupov týkajúcich sa mestskej hromadnej dopravy a mobility, udržateľných budov, energetickej efektívnosti alebo zachovania mestskej biodiverzity.

3.2. Prioritná oblasť „príroda a biodiverzita“

Podľa článku 11 písm. a) nariadenia o programe LIFE majú projektové témy týkajúce sa tejto prioritnej oblasti a súvisiace tematické priority uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE sledovať predovšetkým konkrétny cieľ „prispievať k tvorbe a vykonávaniu politiky a právnych predpisov Únie v oblasti prírody a biodiverzity vrátane stratégie Únie v oblasti biodiverzity do roku 2020, a smernice Rady 92/43/EHS⁽¹⁾ a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES⁽²⁾, najmä prostredníctvom **uplatňovania, vývoja, testovania a demonštrácie prístupov, najlepších postupov a riešení**“. V rámci projektov v tejto prioritnej oblasti sa preto môžu vykonávať existujúce prístupy, najlepšie postupy a riešenia alebo rozvíjať, testovať a demonštrovať nové prístupy osvedčené postupy a riešenia. Pokiaľ ide o projekty v rámci tejto tematickej priority biodiverzity, pokiaľ v príslušnej projektovej téme nebude uvedené inak, **vo všeobecnosti budú uprednostňované pilotné a demonštračné projekty**.

Program LIFE v posledných 20 rokoch predstavoval kľúčový nástroj na podporu vykonávania smerníc o vtáctve a biotopoch. Tento malý program bol nápomocný a v niektorých prípadoch veľmi dôležitý na zaručenie zriadenia sústavy Natura 2000. Spoluzákonnodarcovia vyjadrili svoje jasné želanie naďalej zameriavať program LIFE na tento strategický problém, predovšetkým v čase, keď sa od všetkých členských štátov požaduje, aby zaručili priaznivý stav ochrany všetkých biotopov a druhov. Vo väčšine prípadov sa to dá dosiahnuť iba aktívnym riadením lokalít a ich spájaním alebo riadením príslušných druhov. Z tohto dôvodu budú obmedzené finančné prostriedky pre sústavu Natura 2000 podprogramu Príroda a biodiverzita programu LIFE naďalej zamerané na zaručenie úplného plnenia záväzkov cieľa 1 stratégie biodiverzity. Po pozitívnych skúsenostiach programu LIFE+ bude aj pracovný program na roky 2014 – 2020 v rámci programu LIFE podporovať projekty v oblasti biodiverzity, ktoré sú zamerané predovšetkým na testovanie a demonštrovanie nových spôsobov riešenia všeobecných problémov v oblasti biodiverzity. Podprogramy Príroda a Biodiverzita programu LIFE sa majú vzájomne dopĺňať.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

a) Tematické priority pre oblasť prírody: činnosti zamerané na vykonávanie smerníc 92/43/EHS a 2009/147/ES, najmä:

- i) činnosti, ktorých cieľom je zlepšenie stavu ochrany biotopov a druhov vrátane morských biotopov a druhov, ako aj druhov vtákov v záujme Únie;
- ii) činnosti na podporu biogeografických seminárov v rámci sústavy Natura 2000;
- iii) integrované prístupy k vykonávaniu prioritných akčných rámcov.

Uprednostnia sa tieto projektové témy prispievajúce k cieľu 1 stratégie v oblasti biodiverzity do roku 2020 na úplné vykonávanie smerníc o vtáctve a biotopoch:

1. Projekty zamerané na zlepšenie stavu ochrany typov biotopu alebo druhov (vrátane druhov vtáctva) európskeho významu⁽³⁾, ktoré sa sústreďujú na lokality sústavy **Natura 2000** navrhnuté alebo určené pre tieto typy biotopov alebo druhov.
2. Projekty zamerané na zlepšenie stavu ochrany typov biotopov v lokalitách sústavy Natura 2000 alebo druhov (vrátane druhov vtáctva) európskeho významu, za predpokladu, že ich **stav nie je „priaznivý/bezpečný a nie je klesajúci“** alebo „**neznámy**“ podľa najnovšieho celkového posúdenia, ktoré členské štáty poskytli na príslušnej geografickej úrovni podľa článku 17 smernice o biotopoch alebo podľa najnovších posúdení podľa článku 12 smernice o vtáctve a posúdení vtáctva na úrovni EÚ.

⁽¹⁾ Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. EÚ L 20, 26.1.2010, s. 7).

⁽³⁾ Odkaz na pojem „európsky význam“ použitý v tomto kontexte sa má chápať ako „význam pre Úniu“.

3. Projekty, ktorými sa vykonáva jedno alebo viacero opatrení predpokladaných v príslušnom **prioritnom akčnom rámci**, ako je aktualizovaný členskými štátmi, alebo konkrétne opatrenia identifikované, odporúčané a schválené v rámci biogeografických seminárov sústavy Natura 2000.
4. Projekty, ktorými sa rieši **zložka týkajúca sa mora** v rámci vykonávania smerníc o biotopoch a vtáctve a súvisiace ustanovenia v rámci deskriptora 1 rámcovej smernice o morskej stratégii, predovšetkým ak sa takéto projekty zameriavajú na jedno alebo viacero z týchto opatrení:
  - a) vykonávanie alebo dokončenie národných inventárov na zriadenie sústavy morských lokalít Natura 2000;
  - b) obnova a riadenie morských lokalít sústavy Natura 2000 vrátane prípravy a vykonávania plánov riadenia lokalít;
  - c) opatrenia na riešenie konfliktov týkajúcich sa druhov, biotopov alebo lokalít medzi organizáciami usilujúcimi o zachovanie mora a rybármi alebo inými používateľmi mora, ako aj opatrenia, v ktorých sú skombinované ochranné opatrenia s udržateľným využívaním lokalít sústavy Natura 2000;
  - d) demonštračné alebo inovačné prístupy na posudzovanie alebo monitorovanie vplyvu ľudskej činnosti na kritické morské biotopy a druhy ako nástroj na vedenie aktívnych opatrení zachovávanía.
5. Projekty na zlepšenie stavu ochrany typov biotopov alebo druhov európskeho významu (vrátane druhov vtáctva), ktorých **opatrenia** zodpovedajú opatreniam identifikovaným v príslušných akčných plánoch pre druhy alebo biotopy na úrovni štátu alebo EÚ.
6. Projekty zamerané na **cudzie invázne druhy**, ak existuje pravdepodobnosť, že tieto druhy narušia stav ochrany druhov (vrátane vtáctva) alebo typov biotopov európskeho významu pri podpore sústavy Natura 2000.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

b) Tematické priority pre oblasť biodiverzity: činnosti zamerané na vykonávanie stratégie Únie v oblasti biodiverzity do roku 2020, najmä:

- i) činnosti, ktorých cieľom je prispieť k dosiahnutiu cieľa 2;
- ii) činnosti, ktorých cieľom je prispieť k dosiahnutiu cieľov 3, 4 a 5.

Nasledujúce typy projektov sa zameriavajú na vykonávanie cieľov 2, 3, 4 a 5 stratégie v oblasti biodiverzity do roku 2020, pokiaľ ich možno financovať v rámci programu LIFE.

Uprednostňované budú tieto projektové témy:

1. Projekty zamerané na vykonávanie cieľa 2 stratégie v oblasti biodiverzity prostredníctvom integrovania opatrení na zachovanie a zlepšenie ekosystémov a ich služieb do činností verejného alebo súkromného sektora **zriaďovaním zelenej, ako aj modrej infraštruktúry a obnovovaním zničených ekosystémov**. Tieto projekty by mali testovať a uplatňovať prístupy zamerané na:
  - a) mapovanie a posudzovanie (vrátane hodnotenia) ekosystémov vrátane morských ekosystémov a ich služieb, aby prispievali k prioritnému účelu na obnovenie, zelenú alebo modrú infraštruktúru alebo nulovú stratu;
  - b) obnovenie ekosystémov vrátane pobrežných a morských ekosystémov a ich služieb uplatňovaním rámca priority obnovenia;
  - c) rozvoj metodík na hodnotenie a platby za služby ekosystémov (vrátane hmatateľných a nehmateľných služieb) alebo
  - d) inovačné systémy riadenia, ktoré sú určené predovšetkým na služby ekosystémov súvisiacich s vodou, ktoré by mohli poskytovať možné mechanizmy financovania na dosiahnutie cieľov stratégie v oblasti biodiverzity a prispieť k cieľom rámcovej smernice o vode a smernice o povodniach.

2. Projekty, ktorými sa vykonávajú opatrenia zamerané na **cudzie invázne druhy** [podľa cieľa 5 stratégie v oblasti biodiverzity alebo s cieľom prispieť k dosiahnutiu úrovne určenej v deskriptore 2 – Nepôvodné druhy v rámcovej smernici o morskej stratégii ⁽¹⁾] prostredníctvom opatrení, ktorými sa testujú a uplatňujú prístupy zamerané na:

- a) predchádzanie zavedeniu cudzích inváznych druhov, predovšetkým snahou o elimináciu ciest neúmyselnej introdukcie;
- b) zriadenie systému včasného varovania a reakcie a
- c) odstránenie alebo kontrolu zavedených cudzích inváznych druhov v príslušnom priestorovom rozsahu.

Opatreniami v rámci týchto projektov sa majú riešiť tri kroky (prevencia, včasné varovanie a rýchla reakcia, odstránenie/kontrola) v komplexnom rámci, alebo ak sa jeden krok už rieši, ich opatrenia by sa mali aspoň nachádzať v širšom rámci, ktorý spája všetky tri kroky. Mali by vzniknúť na zlepšenie existujúcich – alebo zavedenie nových – technických, administratívnych alebo právnych rámcov na príslušnej úrovni; mali by si klásť za cieľ predchádzať širšiemu zavedeniu cudzích inváznych druhov v rámci EÚ.

3. Projekty zamerané na **ohrozené druhy**, ktoré nie sú zaradené do príloh smernice o biotopoch, ale majú stav „**ohrozené**“ alebo **horší** na európskych červených listinách (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm) alebo na červenej listine IUCN pre tie druhy, na ktoré sa nevzťahujú európske červené listiny (<http://www.iucnredlist.org/>).

4. Pilotné alebo demonštračné projekty, v ktorých sa využívajú **inovačné spôsoby priameho alebo nepriameho financovania** (vrátane verejno-súkromného partnerstva, fiškálnych nástrojov, vyrovnaní strát biodiverzity atď.) pre činnosti súvisiace s biodiverzitou vo verejnom a súkromnom sektore.

5. Pilotné alebo demonštračné projekty, ktorými sa testujú a následne vykonávajú opatrenia zelenej infraštruktúry zamerané na:

- a) inovačné technológie a rozvoj a uplatňovanie súvisiacich technických noriem;
- b) zachovanie alebo obnovu ekosystémov v prospech ľudského zdravia alebo
- c) nákladovo efektívne technológie, ktoré minimalizujú vplyv existujúcich energetických alebo dopravných infraštruktúr na biodiverzitu posilnením funkčnosti priestorovo naviazaných ekosystémov.

3.3. Prioritná oblasť „správa a informovanie v oblasti životného prostredia“

Podľa článku 12 písm. a) nariadenia o programe LIFE majú projektové témy týkajúce sa tejto prioritnej oblasti a súvisiace tematické priority uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE sledovať predovšetkým konkrétny cieľ „podporovať zvyšovanie informovanosti o otázkach životného prostredia vrátane získavania podpory verejnosti a zainteresovaných strán pre tvorbu politiky Únie v oblasti životného prostredia a podporovať vedomosti o trvalo udržateľnom rozvoji a nové spôsoby udržateľnej spotreby“.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

Prioritná oblasť „správa a informovanie v oblasti životného prostredia“:

- a) *informačné a komunikačné kampane, ako aj kampane na zvyšovanie povedomia v súlade s prioritami 7. environmentálneho akčného programu;*
- b) *činnosti zamerané na podporu účinného procesu kontroly a opatrení na podporu dodržiavania právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia, ako aj činnosti na podporu informačných systémov a informačných nástrojov v súvislosti s vykonávaním právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia.*

Informačné a komunikačné kampane a kampane na zvyšovanie informovanosti – príloha III oddiel C písm. a)

Pri posudzovaní európskej pridanej hodnoty navrhovaných projektov sa bude brať do úvahy geografický rozsah informačných a komunikačných kampaní a kampaní na zvyšovanie informovanosti.

⁽¹⁾ Odsek 2 prílohy I k rámcovej smernici o morskej stratégii.

V o d a

1. Zvyšovanie informovanosti o **povinnostiach a príležitostiach vyplývajúcich z rámcovej smernice o vode**, zamerané na orgány a ďalšie zúčastnené strany, ktoré môžu prispievať k identifikovaniu nákladovo efektívnych riešení na začlenenie do plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia a týkajúcich sa ochrany pred povodňami, manažmentu sedimentov, vodnej energie, navigácie, dopravy, priestorového plánovania, chemického priemyslu a poľnohospodárstva.
2. Projekty, ktorými sa rozvíjajú a testujú cenové **politiky súvisiace s vodou** na základe inovačných prístupov, v ktorých sa k zásade „znečisťovateľ platí“ pridá aj zásada „nadmerný používateľ platí“ a definujú sa jasné a merateľné ciele efektívnosti pre každú oblasť činnosti na príslušnej úrovni.
3. Projekty zamerané na spustenie **systémov čistenia pláží a mora** ako prostriedku na zvýšenie informovanosti o vplyvoch odpadu v mori, a tým zvýšenie informovanosti o problémoch súvisiacich s ochranou morského prostredia, na ktoré sa zameriava rámcová smernica o morskej stratégii.
4. Zvyšovanie informovanosti o **povinnostiach a príležitostiach vyplývajúcich z rámcovej smernice o námornej stratégii** (iných než odpad v mori, pozri predchádzajúci bod 3) zamerané na orgány a ďalšie zúčastnené strany, predovšetkým z odvetvia rybolovu a námorných odvetví, ktoré môžu prispievať k identifikovaniu nákladovo efektívnych riešení na začlenenie do morských stratégií a programov opatrení s cieľom dosiahnuť dobrý environmentálny stav v súlade s 11 deskriptormi uvedenými v prílohe I k rámcovej smernici o námornej stratégii.
5. Projekty **nadnárodnej** spolupráce zúčastnených strán a orgánov **naprieč hranicami** vnútroštátnych právomocí pri vykonávaní **stratégií pre prímorské oblasti**.

O d p a d

1. Zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie o postupnom ukončení **ukladania recyklovateľného alebo obnoviteľného odpadu** na skládkach (s cieľom obmedziť ukladanie na skládky len na zvyškový, t. j. nerecyklovateľný a neobnoviteľný odpad).
2. Informačné kampane na zvyšovanie informovanosti a podporu zmien v správaní v kľúčových otázkach súvisiacich s odpadom so zameraním na **znižovanie odpadu, predovšetkým pokiaľ ide o odpad z elektrických a elektronických zariadení a plastový odpad**.

Efektívne využívanie zdrojov vrátane pôdy, lesov, ekologického hospodárstva a hospodárstva využívajúceho odpad

1. Zvyšovanie informovanosti a rozvoj usmerňovacích materiálov pre **európskych používateľov genetických zdrojov**, predovšetkým výskumných pracovníkov a MSP, s cieľom uľahčiť dosiahnutie súladu s požiadavkami nariadenia o prístupe a spoločnom využívaní výhod a zároveň uľahčiť podporné činnosti pre európske zbierky genetických zdrojov, napríklad na zlepšenie organizácie a dokumentovania vzoriek.
2. Kampane na zvyšovanie informovanosti podporujúce udržateľnú spotrebu so zameraním na **potravinársky odpad a optimálne skladovanie potravín**.
3. Kampane na zvyšovanie informovanosti podporujúce **udržateľnú spotrebu so zameraním na využívanie pôdy a pôdneho fondu**.
4. Kampane na zvyšovanie informovanosti a informačné kampane s aktívnymi zásahmi (aktívne zásahy aj všeobecné zvyšovanie informovanosti) o **hospodárskych a finančných výhodách efektívneho využívania zdrojov vrátane pôdy**.
5. Kampane na budovanie kapacít na umožnenie **koordinácie a vedenia v oblasti relevantných a reprezentatívnych informácií o lesoch a lesných požiaroch**. Tieto projekty by sa mali zameriavať na koordináciu národných alebo nadnárodných informácií týkajúcich sa lesných požiarov, pokiaľ ide o emisie pri lesných požiaroch, stanovenie škôd spôsobených lesnými požiarimi vrátane usmernení k nákladovo efektívnemu používaniu zdrojov na predchádzanie požiarom, a o spálené oblasti, predovšetkým oblasti sústavy Natura 2000. Takisto by mali poskytovať usmernenia týkajúce sa spoločného prístupu na úrovni Únie.

Kvalita ovzdušia a emisie vrátane mestského prostredia

1. Zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie v **oblasti kvality ovzdušia v mestských oblastiach a jej zdravotných účinkov**, ak sú ľudia a ekosystémy vystavené vysokým úrovňam znečisťujúcich látok.
2. Zvyšovanie informovanosti podporou nízkonákladových systémov monitorovania a hodnotenia kvality ovzdušia.
3. Rozvoj a demonštrácia integrovaných systémov poskytujúcich **jednoduchý prístup k verejne dostupným informáciám** o priemyselných zariadeniach vrátane povolení, údajov o emisiách a inšpekčných správ:

Životné prostredie a zdravie vrátane chemických látok a hluku

1. Zvyšovanie informovanosti občanov a spotrebiteľov o **nebezpečenstvách súvisiacich s používaním chemických látok vo výrobkoch**.
2. Zvyšovanie informovanosti občanov a spotrebiteľov o **bezpečnom používaní chemických látok** vo výrobkoch, ktoré obsahujú bezpečnostné výstražné označenie.
3. Zvyšovanie informovanosti spoločností (dovozcov, výrobcov, následných používateľov, maloobchodných predajcov vrátane malých a stredných podnikov) o ich **povinnostiach podľa nariadenia REACH** oznamovať prítomnosť látok vzbudzujúcich veľmi veľké obavy vo výrobkoch, ktoré vyrábajú alebo dovážajú, a o povinnostiach spoločností podľa nariadení o biocídnych výrobkoch, pokiaľ ide o ošetrované výrobky.
4. Komunikačné kampane o **údajoch o environmentálnom hluku a zdravotných účinkoch hluku** na obyvateľstvo, podľa požiadaviek smernice o environmentálnom hluku.

Príroda a biodiverzita

1. Národné a nadnárodné kampane na zvyšovanie informovanosti s cieľom zvýšiť informovanosť verejnosti o systave **Natura 2000**. Tieto kampane by sa mali uskutočňovať spôsobom, ktorý zaručí významnú zmenu informovanosti o prírodných hodnotách (vrátane služieb ekosystémov), pre ktoré bola sústava Natura 2000 zriadená, a prípadne bude viesť k pozitívnym zmenám v správaní u veľkej časti cieľovej verejnosti alebo osobitných sociálnych, administratívnych alebo hospodárskych sektorov.
2. Kampane na zvyšovanie informovanosti o **veľkých mäsožravcoch** na úrovni populácie príslušného druhu.
3. Národné a nadnárodné informačné kampane a kampane na zvyšovanie informovanosti o **stratégií EÚ v oblasti biodiverzity** zamerané na zvýšenie informovanosti o zámeroch a cieľoch stratégie a ich pochopenia občanmi a kľúčovými zúčastnenými stranami vrátane politických činiteľov, podnikov a miestnych, regionálnych alebo celoštátnych orgánov.
4. Národné a nadnárodné kampane na zvyšovanie informovanosti o **cudzích invázných druhoch** zamerané na širokú verejnosť a kľúčové zúčastnené strany vrátane politických činiteľov, podnikov a miestnych, regionálnych alebo celoštátnych orgánov.
5. Kampane na zvyšovanie informovanosti týkajúce sa **zelenej infraštruktúry** zamerané na kľúčové skupiny zúčastnených strán, ktoré podporujú najlepšiu prax alebo zlepšujú tvorbu, analýzu a šírenie technických a priestorových údajov na nasadzovanie zelenej infraštruktúry.

Vedenie a presadzovanie

1. Kampane na zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie o **prístupe k spravodlivosti v oblasti životného prostredia** vrátane zaručenia a merania efektívnosti a účinnosti postupov súdneho preskúmania pre súdne orgány, orgány zodpovedné za justičnú správu, orgány verejnej správy a právnikov zastupujúcich verejný záujem.
2. Zvyšovanie informovanosti o **smernici o environmentálnej zodpovednosti** pre priemyselných operátorov, odhadcov škôd, odborníkov na posudzovanie rizík, decentralizované príslušné orgány (v členských štátoch, kde je ustanovenie príslušných orgánov na miestnej alebo regionálnej úrovni) a MVO v oblasti životného prostredia, pokiaľ ide o práva a povinnosti každej skupiny zúčastnených strán.
3. Zvyšovanie informovanosti a rozvoj usmerňovacích materiálov pre výskumných pracovníkov, MSP a verejné orgány ako **európskych používateľov genetických zdrojov**, s cieľom uľahčiť dosiahnutie súladu s požiadavkami nariadenia o prístupe a spoločnom využívaní výhod a zároveň uľahčiť podporné činnosti pre európske zbierky genetických zdrojov na zlepšenie organizácie a dokumentovania vzoriek.

Činnosti zamerané na podporu účinného procesu kontroly a opatrení na podporu dodržiavania právnych predpisov – príloha III oddiel C písm. b)

Presadzovanie, inšpekcie a dohľad

1. Projekty zamerané na zvýšenie **efektívnosti a účinnosti environmentálnych inšpekcii a dohľadu** prostredníctvom:
  - uplatňovania kritérií rizík strategickým spôsobom s cieľom posúdiť, vyhodnotiť a zmierniť najväčšie typy nedodržiavania environmentálnych právnych predpisov EÚ,
  - podpory spolupráce a koordinácie medzi jednotlivými orgánmi inšpekcie a dohľadu s cieľom zjednodušiť a optimalizovať využívanie prostriedkov inšpekcie a dohľadu,

- vytvárania a používania elektronických záznamov o práci v oblasti inšpekcie a dohľadu s cieľom umožniť jednoduchšie meranie a hodnotenie efektívnosti a účinnosti takejto práce a/alebo
  - optimalizácie komunikácie a aktívneho šírenia informácií verejnosti o výsledkoch práce v oblasti inšpekcie a dohľadu.
2. Projekty zamerané na zvýšenie efektívnosti a účinnosti činností zameraných na **boj s environmentálnou trestnou činnosťou** prostredníctvom:
- podporovania zdieľania skúseností a najlepších postupov medzi verejnými orgánmi zodpovednými za vyšetrowanie, trestné stíhanie a rozhodovanie o environmentálnych trestných činoch,
  - optimalizácie zdieľania spravodajských a iných informácií medzi verejnými orgánmi zodpovednými za vyšetrowanie environmentálnych trestných činov, najmä trestných činov zahŕňajúcich cezhraničnú prepravu odpadu, obchodovanie s voľne žijúcimi zvieratami, drevom alebo chemikáliami, vrátane školení pre príslušníkov orgánov presadzovania, jednotky finančného vyšetrowania, colníkov, policajtov zaoberajúcich sa environmentálnou trestnou činnosťou, prokurátorov a súdnu moc.

Spoločná výmena najlepších postupov

1. Projekty podporujúce výmenu najlepších postupov a rozvoj zručností **správčov lokalít sústavy Natura 2000** na základe odporúčaní z nových biogeografických seminárov sústavy Natura 2000.
2. Projekty zamerané na rozvoj a podporu úlohy **sietí dobrovoľníkov** s cieľom zaručiť ich dlhodobý príspevok k aktívnemu riadeniu siete sústavy Natura 2000.
3. Projekty na zvýšenie **integrácie vedy a politiky** prostredníctvom prenosu výsledkov alebo najlepších postupov na poskytovanie spoľahlivých technických východísk na podporu nariadenia REACH, nariadenia o testovacích metódach ⁽¹⁾ alebo iných **právnych predpisov o chemických látkach** alebo smernice o **ochrane zvierat používaných na vedecké účely** ⁽²⁾.
4. Projekty na podporu výmeny najlepších postupov týkajúcich sa **právnych predpisov v oblasti kvality ovzdušia**, zamerané na monitorovanie a modelovanie, inventáre emisií, postupy riadenia, vymedzovanie zdrojov, spoločnú výmenu informácií, koordináciu a podporu.
5. Výmena poznatkov a najlepších postupov o **zelenom verejnom obstarávaní** medzi verejnými orgánmi zahŕňajúca aspoň dva z týchto prvkov: ekologické prvky v súťažných podkladoch; hodnotenie a overovanie ekologických kritérií; náklady a prínosy zeleného obstarávania; práca s existujúcimi dodávateľmi na znižovaní environmentálneho vplyvu a nákladov už udeľených zmlúv; monitorovanie činností zeleného verejného obstarávania; trhové konzultácie; informácie o dostupnosti na trhu; ustanovenie a fungovanie centrálnych obstarávacích orgánov s osobitnými kompetenciami zeleného verejného obstarávania.

Podpora mimosúdneho riešenia sporov

Projekty zamerané na podporu **mimosúdneho riešenia sporov** ako prostriedku dosiahnutia priateľských a účinných riešení sporov v oblasti životného prostredia, napríklad formou činností a podujatí zameraných na vzdelávanie advokátov alebo spoločnej výmeny najlepších postupov a skúseností s používaním mediácie v oblasti životného prostredia.

4. NAVIAZANIE VŠEOBECNÝCH CIEĽOV NA GRANTY NA OPATRENIA V RÁMCI PODPROGRAMU OCHRANA KLÍMY

Tematické priority a projektové témy sa nepredpokladajú ako súčasť grantov na opatrenia vykonávaných v rámci podprogramu Ochrana klímy. V súlade so všeobecným cieľom nariadenia o programe LIFE, teda zlepšovaním tvorby, vykonávaním a presadzovaním politiky a právnych predpisov Únie v oblasti klímy a zabezpečením požadovanej pridanej hodnoty EÚ, však vykonávanie grantov na prevádzku bude naviazané na tri prioritné oblasti – zmiernovanie zmeny klímy, adaptáciu na zmenu klímy a správu a informovanie v oblasti klímy – ako aj na konkrétne ciele určené v článkoch 14, 15 a 16 nariadenia o programe LIFE.

⁽¹⁾ Nariadenie Komisie (ES) č. 440/2008 z 30. mája 2008, ktorým sa ustanovujú testovacie metódy podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) (Ú. v. EÚ L 142, 31.5.2008, s. 1).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/63/EÚ z 22. septembra 2010 o ochrane zvierat používaných na vedecké účely (Ú. v. EÚ L 276, 20.10.2010, s. 33).

Program LIFE bude prispievať k transformácii Únie na nízkouhlíkovú spoločnosť, čo je ústredná časť klimaticko-energetického balíka EÚ Európa 2020. Používanie nových technológií na zmiernenie zmeny klímy sa zjednoduší prostredníctvom pilotných prevádzok a integračných demonštrácií. Politika EÚ v oblasti klímy bude pevne naviazaná na miestne impulzy a iniciatívy a bude ukazovať príklady nových a lepších prístupov na realizáciu tohto prechodu. Takisto sa rozvinie vykonávanie počítania emisií skleníkových plynov a zmiernenie zmeny klímy v odvetví využívania pôdy⁽¹⁾. V rámci programu LIFE sa bude takisto podporovať vykonávanie stratégie EÚ v oblasti adaptácie na zmenu klímy, aby tak prispel ku klimaticky odolnejšej Európe⁽²⁾.

Na základe týchto kritérií by súčasnú a budúcu politiku EÚ mohli podporovať opatrenia v týchto oblastiach:

- podpora vykonávania adaptačných stratégií. Patríli by sem osobitné posúdenia zraniteľnosti na regionálnej alebo cezhraničnej úrovni so zameraním na vysoko zraniteľné oblasti určené v adaptačnej stratégii EÚ, ako sú mestské, pobrežné, horské a ostrovné oblasti, morské ekosystémy, oblasti a povodia náchylné na výskyt sucha, ako aj vykonávanie inovačných adaptačných prístupov a prípravu špecifických plánov,
- podpora snahy o dosiahnutie postuhlíkovej spoločnosti. Priekopníci a vzory sú dôležití pri vedení prechodného procesu k nízkouhlíkovým hospodárstvám a spoločnostiam. Mnohé technológie, životné štýly a modely riadenia sa pilotne zavádzajú v sociálnych skupinách, malých komunitách a medzi inovátormi, skôr ako sa všeobecne rozšíria. Podpora nasadenia nových prístupov (modelové mestá alebo regióny) na výrobu, spotrebu a riadenie s transformačným vplyvom by mala plne odrážať ciele klimaticko-energetického balíka EÚ alebo stratégie do roku 2050. Na dosiahnutie úspechu by sa aj existujúce nízkouhlíkové technológie mali preskúmať z hľadiska netechnologických prekážok, ktoré bránia ich prenikaniu na trh,
- demonštrácia nízkouhlíkových stratégií alebo plánov riadenia využívania pôdy na regionálnej alebo subregionálnej úrovni. Zahŕňalo by to nasadenie širokej škály opatrení na zníženie emisií a efektívne využívanie zdrojov v rámci rôznych odvetví a využívanie širokej škály opatrení na motivovanie k zmene správania. Podpora rozvoja pôdohospodárskych postupov, ktoré majú vplyv na emisie a odbúravanie emisií, t. j. doplnkové opatrenia k opatreniam podporovaným v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF).

5. TECHNICKÁ METODIKA VÝBEROVÉHO KONANIA V PRÍPADE PROJEKTOV A KRITÉRIÍ VÝBERU A PRIDEĽOVANIA GRANTOV [ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. d) NARIADENIA O PROGRAME LIFE]

V nasledujúcej časti tohto dokumentu je opísaná technická metodika postupu výberu projektov a hlavné osobitné kritériá oprávnenosti⁽³⁾ a pridelovania grantov podľa článkov 2 a 19 nariadenia o programe LIFE. Keďže metodika a kritériá sú v podstate rovnaké pre tie isté typy projektov v rámci oboch podprogramov, výslovný odkaz na jeden z podprogramov sa uvádza len v prípade, ak sa líšia.

Pre všetky typy grantov sa bude hodnotiť komplementárnosť a optimálne využitie finančných prostriedkov EÚ vrátane financovania doplnkových činností z iných finančných nástrojov Únie, ako je to uvedené v článku 8 nariadenia LIFE, a bude to zohľadnené v kritériu pridelenia „Pridaná hodnota EÚ: ďalšie aspekty“. S cieľom vyhnúť sa neželanej duplicitě musia žiadatelia zdôvodniť, prečo sa rozhodli uchádzať sa o financovanie v rámci programu LIFE a nie o iné financovanie EÚ, pokiaľ by toto iné financovanie EÚ takisto mohlo podporovať podobné projekty alebo opatrenia.

Projekty v jednej prioritnej oblasti, ktoré môžu narušovať ciele v oblasti životného prostredia alebo klímy v inej prioritnej oblasti, sa nebudú financovať. Výnimku predstavujú prípady, keď sa tento vplyv v žiadosti jasne vysvetlí a odôvodní a v prípade potreby sa riadne naplánujú možné alternatívy a zmiernujúce a adaptačné opatrenia.

⁽¹⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 529/2013/EÚ z 21. mája 2013 o pravidlách započítavania pre emisie a záchyty skleníkových plynov vyplývajúce z činností súvisiacich s využívaním pôdy, so zmenami vo využívaní pôdy a s lesným hospodárstvom a o informáciách týkajúcich sa opatrení súvisiacich s týmito činnosťami (Ú. v. EÚ L 165, 18.6.2013, s. 80).

⁽²⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy (COM/2013/0216 final).

⁽³⁾ Význam pojmu „výber“ v článku 24 ods. 2 písm. d) nariadenia o programe LIFE zahŕňa význam pojmu „oprávnenosť“ v článku 19 nariadenia o programe LIFE a článku 131 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Ďalšie podrobnosti sa poskytnú v usmerneniach k žiadostiam a hodnoteniu, ktoré sa zverejnia spoločne s príslušnými výzvami na predkladanie návrhov. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia nariadenia o programe LIFE a orientačné pridelenia pre jednotlivé štáty, a v záujme zjednodušenia administratívnych postupov sa technická metodika výberu projektov môže pri každej každoročnej výzve na predkladanie návrhov upraviť a zefektívniť.

Pre projekty v rámci podprogramu Životné prostredie iné ako integrované projekty boli určené orientačné pridelenia pre jednotlivé štáty na základe prílohy I k nariadeniu o programe LIFE a údajov dostupných v decembri 2013 za obdobie predchádzajúceho viacročného pracovného programu. Použijú sa pri hodnotení týchto projektov.

Ak dôjde k nárastu alebo poklesu niektorého kritéria uvedeného v prílohe I pre niektorý členský štát o viac než 10 % alebo ak sa Európska únia rozrastie o ďalší členský štát, bude sa to považovať za významnú zmenu základu na výpočet. V prípade významnej zmeny sa orientačné pridelenia pre jednotlivé členské štáty prepočítajú na zostávajúce obdobie pre všetky členské štáty. Komisia pred každou výzvou overí, či došlo k významnej zmene.

Orientačné pridelenia pre jednotlivé štáty na obdobie 2014 až 2017 pre iné ako integrované projekty v rámci podprogramu Životné prostredie

Členský štát	% z rozpočtu	Členský štát	% z rozpočtu	Členský štát	% z rozpočtu	Členský štát	% z rozpočtu
BE	2,05	EL	3,27	LT	1,02	PT	2,51
BG	3,04	ES	9,33	LU	1,05	RO	4,29
CZ	2,03	FR	9,80	HU	2,42	SI	1,85
DE	10,82	HR	2,52	MT	0,90	SK	2,15
DK	1,61	IT	8,44	NL	2,94	FI	2,45
EE	1,20	CY	1,32	AT	1,85	SE	3,10
IE	1,43	LV	0,96	PL	6,37	UK	9,27

5.1. Granty na opatrenia

Zaručí sa, že návrhy žiadateľov, ktorí budú vylúčení alebo nespĺnia všeobecné kritériá oprávnenosti podľa článku 131 nariadenia o rozpočtových pravidlách, nepostúpia.

Návrhy ďalej musia spĺňať požiadavky prípustnosti (napríklad v prípade niektorých projektov sa žiadosti budú predkladať len digitálne) a kritériá oprávnenosti [napríklad súlad s usmerneniami o oprávnenosti izraelských subjektov a ich činnosti na územiach okupovaných Izraelom od júna 1967 pre granty, ceny a finančné nástroje financované EÚ od roku 2014 ⁽¹⁾] platné pre všetky granty na opatrenia v rámci programu LIFE, ktoré budú takisto výslovne uvedené v príslušných usmerneniach k žiadosti. Kritériá oprávnenosti platné pre jednotlivé typy projektov sú uvedené v príslušnej časti. Kritériá, ktoré platia rovnakým spôsobom na rôzne typy projektov, budú uvedené len v bode 5.1.1 [projekty podľa článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE].

Podľa článku 6 ods. 2 nariadenia o programe LIFE právnické osoby so sídlom mimo Únie sa môžu zúčastňovať na projektoch uvedených v článku 18 nariadenia o programe LIFE za predpokladu, že koordinujúci príjemca projektu má sídlo v Únii a činnosť, ktorá sa má vykonávať mimo Únie, spĺňa požiadavky článku 6 ods. 1 nariadenia o programe LIFE.

Podľa článku 7 nariadenia o programe LIFE spolupráca s príslušnými medzinárodnými organizáciami a s ich inštitúciami a orgánmi v priebehu vykonávania programu LIFE je možná, ak je to potrebné na účely dosiahnutia všeobecných cieľov stanovených v článku 3 nariadenia o programe LIFE.

Návrhy budú navyše vybrané len v prípade, ak na základe osobitných podporných dokumentov týkajúcich sa výkonnosti žiadateľa počas predchádzajúcich rokov žiadateľa môžu preukázať svoju:

— prevádzkovú spôsobilosť – žiadateľ musí mať odborné schopnosti a kvalifikáciu požadované na vykonanie projektu a

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie č. 2013/C-205/05 (Ú. v. EÚ C 205, 19.7.2013, s. 9).

- finančnú spôsobilosť – žiadateľ musí mať stabilné a dostatočné zdroje financovania, ktoré mu umožnia vykonávať svoju činnosť počas obdobia projektu a podieľať sa na jeho financovaní.

Na výber verejných orgánov a medzinárodných organizácií, pokiaľ ide o ich finančnú spôsobilosť, sa použije článok 131 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

5.1.1. Projekty podľa článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE

Pri výbere pilotných projektov, demonštračných projektov, projektov využívajúcich najlepšie postupy, informačných projektov a projektov na zvyšovanie informovanosti a na šírenie informácií v zmysle článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE sa postupuje podľa rovnakej technickej metodiky na výber projektov a na tieto projekty sa vzťahujú podobné kritériá oprávnenosti a pridelenia, ako sa uvádza v ďalšom texte.

5.1.1.1. Technická metodika postupu výberu projektov

Postup výberu projektov bude usporiadaný takto:

— Hodnotenie návrhov

Komisia a/alebo výkonná agentúra overia súlad každého návrhu s kritériami oprávnenosti a výberu a vyhodnotia návrhy vzhľadom na kritériá pridelenia.

— Príprava „predbežného zoznamu“ návrhov

Komisia a/alebo výkonná agentúra zostavia poradie oprávnených návrhov na základe ich prínosu a v súlade s pravidlom, že minimálne 55 % rozpočtových zdrojov pridelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia v rámci podprogramu Životné prostredie sa vyčlení na projekty na ochranu prírody a biodiverzity (článok 9 ods. 3 nariadenia o programe LIFE). Komisia a/alebo výkonná agentúra sa bude snažiť zaručiť, aby sa minimálne 15 % rozpočtových zdrojov vyhradených na projekty prideliť nadnárodným projektom (článok 19 ods. 7 nariadenia o programe LIFE). Okrem toho Komisia a/alebo výkonná agentúra v prípade projektov v rámci podprogramu Životné prostredie zaručí geografickú rovnováhu (článok 19 ods. 5 nariadenia o programe LIFE). Predbežný zoznam bude zahŕňať všetky návrhy zoradené zostupne podľa hodnotenia tak, aby súčet navrhovaných rozpočtov projektov bol približne 130 % dostupného rozpočtu.

— Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhne financovanie úspešných projektov v rámci dostupného rozpočtu. Vytvorí sa rezervný zoznam s najlepšie umiestnenými projektmi, ktoré nemôžu byť financované vzhľadom na dostupný rozpočet. Rezervný zoznam bude zahŕňať ďalších 20 % dostupného rozpočtu na program LIFE.

— Podpis pridelenia grantu

5.1.1.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Uplatnia sa tieto kritériá oprávnenosti a pridelenia:

a) Kritériá oprávnenosti

Návrh projektu v zmysle článku 18 písm. a), b), c) alebo h) nariadenia o programe LIFE nepostúpi do hodnotenia prínosu, ak sa v návrhu nepreukáže, že projekt:

- prispieva k dosahovaniu jedného alebo viacerých všeobecných cieľov uvedených v článku 3 nariadenia o programe LIFE a príslušných konkrétnych cieľov uvedených v článkoch 10, 11, 12, 14, 15 a 16 nariadenia o programe LIFE,
- spadá do rozsahu prioritnej oblasti podprogramu v rámci programu LIFE stanovenej v článkoch 9 a 13 nariadenia o programe LIFE, v rámci ktorej bol návrh projektu predložený, a
- zodpovedá jednému z nasledujúcich typov projektu v zmysle definície v článku 2 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE:

„Pilotné projekty“ sú projekty, ktoré využívajú technológie alebo metódy, ktoré sa ešte nikdy a nikde neuplatnili ani neotestovali, ktoré sú potenciálne výhodné pre životné prostredie alebo klímu v porovnaní so súčasnými najlepšimi postupmi a ktoré bude následne možné vo väčšom rozsahu uplatniť v podobných situáciách.

„Demonštračné projekty“ sú projekty, ktoré zavádzajú do praxe, testujú, hodnotia a rozširujú opatrenia, metodiky alebo prístupy, ktoré sú nové alebo neznáme v osobitnom kontexte daného projektu, napríklad geografickom, ekologickom alebo sociálno-ekonomickom kontexte a ktoré by sa za podobných okolností dali uplatniť aj inde.

„Projekty využívajúce najlepšie postupy“ sú projekty, ktoré uplatňujú vhodné, nákladovo efektívne a najmodernejšie techniky, metódy a prístupy zohľadňujúce osobitný kontext projektu.

Poznámka: V prípade pilotných projektov, demonštračných projektov a projektov využívajúcich najlepšie postupy v oblasti ochrany prírody a biodiverzity musí byť minimálne 25 % rozpočtu vyhradených na konkrétnu činnosť ochrany (obmedzené výnimky budú možné vzhľadom na konkrétne politické potreby a budú výslovne uvedené v príručke predkladania žiadostí).

„Informačné projekty, projekty na zvyšovanie informovanosti a šírenie informácií“ sú projekty zamerané na podporu komunikácie, šírenia informácií a zvyšovania informovanosti v oblastiach podprogramu Životné prostredie.

Poznámka: Projekty zamerané na **výskum** ⁽¹⁾ alebo určené na výstavbu **veľkých infraštruktúr** nespádajú do rozsahu programu LIFE, a preto nie sú oprávnené.

b) Kritériá pridelenia

Prínos všetkých oprávnených návrhov, ktoré spĺňajú kritériá oprávnenosti, sa vyhodnotí a oboduje podľa kritérií oprávnenosti a bodovacieho systému:

— Technická súdržnosť a kvalita

Toto kritérium je zamerané na zrozumiteľnosť, realizovateľnosť a udržateľnosť opatrení navrhnutých v návrhu. Udržateľnosť výsledkov projektu zo strednodobého a dlhodobého hľadiska je schopnosť udržať ich po realizácii projektu. Úspešná udržateľnosť predpokladá stratégiu, ktorá bude obsahovať úlohy na zaručenie pokračovania potrebných opatrení projektu a súvisiaceho financovania po skončení projektu.

— Finančná súdržnosť a kvalita

Zhodnotí sa navrhovaný rozpočet a jeho súlad s navrhovanými opatreniami a príslušnými pravidlami, ako aj nákladová efektívnosť navrhovaného prístupu.

— Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí dvoch podprogramov v rámci programu LIFE

Zhodnotí sa rozsah, v ktorom každým návrhom prispieva k jednému alebo viacerým konkrétnym cieľom prioritných oblastí dvoch podprogramov LIFE stanoveným v článkoch 10, 11 a 12 nariadenia o programe LIFE (pre podprogram Životné prostredie) a článkoch 14, 15 a 16 (pre podprogram Ochrana klímy), a kvalita tohto príspevku.

— Pridaná hodnota EÚ: viacúčelovosť, synergie a integrácia:

Projekty, ktoré sú síce zamerané na konkrétnu oblasť, ale zároveň obsahujú dobre poňatý mechanizmus viacúčelovosti, zlepšujú integráciu konkrétnych environmentálnych cieľov v iných politických oblastiach a vytvárajú synergie s cieľmi iných programov Únie bez negatívneho vplyvu na ciele sledované programom LIFE, získajú vyššie bodové hodnotenie.

— Pridaná hodnota EÚ: opakovateľnosť a prenosnosť:

Opakovateľnosť a prenosnosť je potenciál zopakovania a prenosu projektu počas jeho realizácie a po nej. Úspešná opakovateľnosť a prenosnosť si vyžaduje stratégiu, ktorá obsahuje úlohy na znásobenie vplyvov riešení projektov a dosiahnutie širšieho využívania, dosiahnutie kritickej masy počas projektu a/alebo v krátkodobom a strednodobom horizonte po skončení projektu programu LIFE. Ide o viac než len prenos poznatkov a spájanie sa do sietí; patrí sem aj zavádzanie techník, metód alebo stratégií vyvinutých alebo aplikovaných v projekte do praxe inde.

— Pridaná hodnota EÚ: ďalšie aspekty

Nadnárodnosť: Nadnárodné návrhy sa uprednostnia, ak je nadnárodná spolupráca nevyhnutná na zaručenie dosiahnutia cieľov projektu. Na základe tohto kritéria sa dodatočné body môžu návrhu prideliť, len ak existuje dostatočný dôkaz pridanej hodnoty nadnárodného prístupu.

Zelené obstarávanie: Návrhy, ktoré obsahujú jasný mechanizmus na zaručenie rozsiahleho uplatňovania koncepcií zeleného obstarávania, získajú vyššie bodové hodnotenie.

⁽¹⁾ Návrhy zaoberajúce sa výskumom možno podávať v rámci príslušných programov programu Horizont 2020: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

Využívanie výsledkov programov EÚ pre výskum a inovácie: Návrhy, ktoré predpokladajú využívanie výsledkov výskumných a inovačných projektov financovaných programom Horizont 2020 alebo predchádzajúcimi programami, získajú vyššie bodové hodnotenie, ak existuje dostatočný dôkaz pridanej hodnoty takejto využívania pre projekt.

— *Osobitné kritériá a bodovací systém pre projekty podprogramu Životné prostredie*

Osobitné kritériá a bodovací systém v rámci podprogramu Životné prostredie zodpovedajú tomu, že tematické priority (príloha III k nariadeniu o programe LIFE) a súvisiace témy projektov (časť 2 vyššie) boli definované iba pre podprogram Životné prostredie.

— Pridaná hodnota EÚ: príspevok k témam projektov

Návrhy podľa programu LIFE, ktoré jasne spadajú do tém projektov, ktorými sa vykonávajú tematické priority určené v prílohe III pre podprogram Životné prostredie podľa definície vo viacročnom pracovnom programe, získajú dodatočné body podľa tohto kritéria.

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
1. Technická súdržnosť a kvalita	10	20
2. Finančná súdržnosť a kvalita	10	20
3. Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí podprogramu LIFE Životné prostredie	10	20
4. Príspevok k témam projektov	—	10
5. Pridaná hodnota EÚ: viacúčelovosť, synergie a integrácia	7	15
6. Pridaná hodnota EÚ: opakovateľnosť a prenosnosť	5	10
7. Pridaná hodnota EÚ: nadnárodnosť, zelené obstarávanie, využívanie	—	5
Celkový počet bodov na úspešnosť	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť pre každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré bol daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

— *Osobitné kritériá a bodovací systém pre projekty podprogramu Ochrana klímy*

— Pridaná hodnota EÚ: Príspevok k vyššej klimatickej odolnosti alebo k zníženiu emisií skleníkových plynov

Projekty v rámci podprogramu Ochrana klímy musia preukázať transformačný vplyv na vyššiu klimatickú odolnosť alebo na zníženie emisií skleníkových plynov. Malo by to prispievať k prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, v ktorom sa efektívne využívajú zdroje a ktoré je odolné voči zmene klímy. Toto kritérium sa bude posudzovať na úrovni samotného projektu a na úrovni potenciálu širšej opakovateľnosti/prenosnosti výsledkov projektu dosiahnutých počas projektu alebo krátko po projekte.

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
1. Technická súdržnosť a kvalita	10	20
2. Finančná súdržnosť a kvalita	10	20
3. Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k vyššej klimatickej odolnosti alebo k zníženiu emisií skleníkových plynov	7	15

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
4. Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí podprogramu LIFE Ochrana klímy	7	15
5. Pridaná hodnota EÚ: kvalita viacúčelovosti, synergií a integrácie	7	15
6. Pridaná hodnota EÚ: opakovateľnosť a prenosnosť	5	10
7. Pridaná hodnota EÚ: nadnárodnosť, zelené obstarávanie, využívanie	—	5
Celkový počet bodov na úspešnosť	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť pre každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré bol daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

5.1.2. Integrované projekty podľa článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

Proces predkladania a výberu integrovaných projektov bol navrhnutý na základe dvojstupňového postupu v zmysle nariadenia o programe LIFE. Mal by potenciálnym žiadateľom zjednodušiť prácu a zaručiť, že počas procesu od Komisie dostanú tie najlepšie usmernenia. Pracovný postup je rozvrhnutý tak, aby sprevádzal priebežný vývoj a doladenie každého návrhu. Zásada rovnakého zaobchádzania so všetkými návrhmi sa bude prísne uplatňovať počas všetkých fáz procesu hodnotenia v rámci limitov daných rozdelením tém a pravidlami o geografickom rozdelení stanovenými v nariadení o programe LIFE.

5.1.2.1. Technická metodika postupu predkladania a výberu projektov

Stupeň 1

- Výzva na predkladanie návrhov
- Predloženie konceptu

Žiadateľ predloží krátky koncept, v ktorom stručne opíše obsah projektu, plán alebo stratégiu, ktorá sa ním má vykonávať, ako aj finančný plán celkového vykonávania tohto plánu alebo stratégie.

- Fáza vyhodnotenia konceptu a otázok a odpovedí

Komisia na základe konceptu vypracuje zoznam návrhov, ktoré spĺňajú kritériá oprávnenosti. Žiadatelia návrhov, ktoré spĺňajú tieto kritériá, sa zúčastnia fázy písomných otázok a odpovedí, počas ktorej môžu predložiť otázky týkajúce sa prípravy úplného návrhu. Na konci tejto fázy Komisia zverejní všetky otázky a odpovede v anonymnej forme, aby mohli rovnako pomôcť všetkým žiadateľom pri príprave úplných návrhov. Komisia v prípade potreby doplní tieto otázky a odpovede o usmernenia týkajúce sa typických ťažkostí, s ktorými sa žiadatelia môžu stretnúť a ktoré vyplývajú z konceptov.

Stupeň 2

- Predloženie úplného návrhu

Žiadatelia oprávnených konceptov budú vyzvaní na predloženie úplného návrhu.

- Hodnotenie úplného návrhu

Komisia po dôkladnom vyhodnotení pripraví „predbežný zoznam“ s poradím návrhov, ktoré prichádzajú do úvahy na financovanie. Poradie je založené na prínose a v rámci podprogramu Životné prostredie je takisto v súlade s pravidlom, že minimálne 55 % zdrojov pridelených na granty na opatrenia musí byť vyčlenených na projekty na ochranu prírody a biodiverzity, a v súlade s kritériami geografického rozdelenia uvedenými v článku 19 ods. 4 nariadenia o programe LIFE. Komisia taktiež overí finančnú a prevádzkovú spôsobilosť žiadateľov na uskutočnenie projektu.

— Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhne financovanie úspešných projektov v rámci dostupného rozpočtu. Vytvorí sa rezervný zoznam s najlepšie umiestnenými projektmi, ktoré nemôžu byť financované vzhľadom na dostupný rozpočet. Rezervný zoznam bude zahŕňať ďalších 20 % dostupného rozpočtu na program LIFE.

— Podpis pridelenia grantu

Hoci sa počas obdobia trvania viacročného pracovného programu bude uplatňovať dvojstupňový prístup, Komisia môže vzhľadom na získané skúsenosti uvedený proces prispôbiť.

Pri vyhodnocovaní integrovaných projektov Komisia zabezpečí geografickú rovnováhu orientačným pridelením jedného až dvoch integrovaných projektov každému členskému štátu počas obdobia trvania viacročného pracovného programu, aby sa zaručilo, že počas celého obdobia financovania v rokoch 2014 až 2020 sa dodrží článok 19 ods. 4 nariadenia o programe LIFE.

5.1.2.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Na koncept aj úplný návrh sa uplatnia nasledujúce kritériá oprávnenosti a pridelenia.

a) Kritériá oprávnenosti

Návrh sa zamietne, ak nespĺňa aspoň jedno z týchto kritérií:

1. *Veľké územné pokrytie*: Zameraný plán alebo stratégia sa bude vykonávať vo veľkom územnom meradle, najmä na regionálnej, multiregionálnej, vnútroštátnej alebo nadnárodnej úrovni. Integrovaný projekt pokrývajúci viacero miest môže byť prijateľný v prípade integrovaných projektov zaoberajúcich sa riadením kvality ovzdušia, ako aj v prípade integrovaných projektov v rámci podprogramu Ochrana klímy.

2. *Mobilizácia iných finančných prostriedkov*: Ako doplnok k samotnému integrovanému projektu a ku konkrétnemu spolufinancovaniu požadovanému podľa nariadenia o programe LIFE [článok 20 ods. 1 písm. a) a c)], sa na vykonávanie zameraného plánu alebo stratégie Únie bude mobilizovať aspoň jeden ďalší príslušný unijný, vnútroštátny alebo súkromný zdroj financovania.

3. *Zapojenie kľúčových zúčastnených strán*: Kľúčové zúčastnené strany budú zapojené do vykonávania zameraného plánu alebo stratégie Únie.

i) Osobitné kritérium oprávnenosti pre projekty v rámci podprogramu Životné prostredie

Integrovaný projekt nie je oprávnený, ak jeho cieľom nie je vykonávanie jedného z nasledujúcich plánov alebo stratégií v oblasti životného prostredia vyžadovaných konkrétnymi právnymi predpismi Únie v oblasti životného prostredia vypracovaných v rámci ďalších aktov Únie alebo vypracovaných orgánmi členských štátov:

- prioritné akčné rámce podľa článku 8 smernice o biotopoch;
- plány odpadového hospodárstva podľa článku 28 rámcovej smernice o odpade;
- plány vodohospodárskeho manažmentu povodia podľa prílohy VII k rámcovej smernici o vode alebo
- plány kvality ovzdušia podľa smernice o kvalite ovzdušia.

ii) Osobitné kritérium oprávnenosti pre projekty v rámci podprogramu Ochrana klímy

Integrovaný projekt si musí klásť za cieľ vykonávať jeden z nasledujúcich plánov alebo stratégií v oblasti klímy vyžadovaných konkrétnymi právnymi predpismi Únie v oblasti klímy vypracovaných v rámci ďalších aktov Únie alebo vypracovaných orgánmi členských štátov v jednej z týchto oblastí:

- stratégia alebo akčný plán na adaptáciu na miestnej, regionálnej alebo celoštátnej úrovni;
- mestský alebo obecný akčný plán, ktorý je priekopnícky v oblasti prechodu na nízkouhlíkovú alebo klimaticky odolnú spoločnosť;
- stratégia alebo akčný plán na adaptáciu na miestnej, regionálnej alebo celoštátnej úrovni;

b) Kritériá pridelenia

Nasledujúce kritériá pridelenia sa uplatnia len na úplný návrh. Všetky návrhy, ktoré spĺňajú kritériá oprávnenosti (a výberu) sú prijaté na dôkladné vyhodnotenie ich kvality vo fáze pridelenia. Návrh prijatý do tejto fázy získa bodové hodnotenie na základe týchto kritérií pridelenia:

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
1. Technická súdržnosť a kvalita	10	20
2. Finančná súdržnosť a kvalita	10	20
3. Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu cieľov	15	20
4. Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita mobilizácie ďalších finančných prostriedkov, predovšetkým prostriedkov Únie	—	10
5. Pridaná hodnota EÚ: kvalita viacúčelovosti, synergií a integrácie	7	15
6. Pridaná hodnota EÚ: opakovateľnosť a prenosnosť	5	10
7. Pridaná hodnota EÚ: nadnárodnosť, zelené obstarávanie, využívanie	—	5
Celkový počet bodov na úspešnosť	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť pre každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré bol daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

Nasledujúce kritériá pridelenia sú špecifické alebo obsahujú prvky špecifické pre integrované projekty:

— Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu cieľov

Ohodnotí sa rozsah, v ktorom každý návrh prispieva k jednému alebo viacerým všeobecným a konkrétnym cieľom programu LIFE stanoveným v článkoch 3, 10, 11 a 12 (pre podprogram Životné prostredie) a článkoch 3, 14, 15 a 16 (pre podprogram Ochrana klímy) nového nariadenia o programe LIFE.

V závislosti od prioritných oblastí, do ktorých projekt spadá, sa skontrolujú tieto osobitné aspekty:

— Osobitné kritériá pre projekty v rámci podprogramu Životné prostredie

— Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním prioritných rámcových programov pre sústavu NATURA 2000:

Musí sa dokázať pridaná hodnota EÚ, pokiaľ ide o príspevok projektu k dosiahnutiu cieľa 1 stratégie EÚ v oblasti biodiverzity a všeobecných cieľov smerníc o biotopoch a vtácoch, predovšetkým pokiaľ ide o príspevok k zlepšeniu stavu ochrany druhov a typov biotopov európskeho významu (smernica o biotopoch) a/alebo stavu druhov vtáctva (smernica o vtácoch).

— Integrované projekty, ktorými sa vykonávajú plány vodohospodárskeho manažmentu povodia:

Musí sa dokázať pridaná hodnota EÚ, pokiaľ ide o príspevok k dosiahnutiu cieľov rámcovej smernice o vode. Navrhované opatrenia by sa mali zameriavať na významné tlaky ovplyvňujúce kapacitu životného prostredia zadržiavať vodu a používanie opatrení s nízkym vplyvom (napr. zelenej infraštruktúry) na odstránenie znečistenia. Takéto tlaky by sa mali identifikovať v posúdeniach vykonaných členskými štátmi na prípravu plánov vykonávania pre príslušné právne predpisy a politiky EÚ (ako je napríklad rámcová smernica o vode, rámcová smernica o morskej stratégii, smernica o čistení komunálnych odpadových vôd, smernica o pitnej vode, smernica o vode na kúpanie, smernica o povodniach a/alebo plány riadenia sucha).

Projekty by mali byť zamerané na územne rozsiahle (t. j. týkajúce sa čiastkového povodia alebo poriečia) plánovanie a zavádzanie opatrení na zvyšovanie zadržiavania vody v mestských a vidieckych oblastiach, zvyšovanie prenikania, zvyšovanie schopnosti zadržiavať vodu a odstraňovanie znečisťujúcich látok prostredníctvom prírodných alebo „prírodne identických“ procesov. Malo by sa v rámci nich snažiť o dosahovanie synergií na vykonávanie opatrení, ktorými sa zmiernia existujúce hydromorfologické tlaky a zvýši sa biodiverzita a spoločenská hodnota.

- Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním plánov odpadového hospodárstva:

Integrovaný projekt je navrhnutý na podporu vykonávania plánov odpadového hospodárstva podľa požiadaviek v článku 28 rámcovej smernice o odpadoch 2008/98/ES ⁽¹⁾ alebo programov predchádzania vzniku odpadu v zmysle požiadaviek v článku 29 rámcovej smernice o odpadoch.

Ich pridaná hodnota EÚ sa posúdi z hľadiska ich príspevku k vykonávaniu hierarchie odpadového hospodárstva (článok 4 rámcovej smernice o odpadoch), dosahovaniu cieľov recyklácie podľa článku 11 rámcovej smernice o odpadoch a ďalších cieľov zahrnutých v právnych predpisoch EÚ o odpadoch, ako aj vykonávaniu potrebných opatrení na podporu týchto cieľov.

- Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním plánov a programov kvality ovzdušia:

Integrovaný projekt je navrhnutý na podporu vykonávania a monitorovania miestnych a regionálnych plánov kvality ovzdušia, ako sú definované v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES ⁽²⁾, s konečným cieľom prispievať k národným programom znižovania znečistenia ovzdušia. Ak sú projekty založené na miestnych plánoch kvality ovzdušia, mali by obsahovať koordináciu a spoluprácu medzi aspoň piatimi mestami s takýmito plánmi. Ak sú založené na regionálnom pláne kvality ovzdušia, mali by obsahovať koordináciu a spoluprácu medzi všetkými správami a regionálnou správou. Uprednostnia sa územne rozsiahle projekty.

- *Osobitné kritériá pre projekty podprogramu Ochrana klímy*

- Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním stratégií a plánov na zmierňovanie zmeny klímy:

Integrovaný projekt podporuje vykonávanie stratégií alebo plánov na zmierňovanie emisií skleníkových plynov alebo stratégií nízkouhlíkového hospodárstva a zahŕňa konkrétne obce alebo regióny (napr. oznámené v Dohovore primátorov a starostov), priemyselné alebo poľnohospodárske (na základe analýzy využívania pôdy na regionálnej úrovni, ako aj sociálneho a hospodárskeho kontextu) odvetvia alebo iné hospodárske odvetvia zavádzaním prístupov založených na technológiách alebo službách udržateľným a inovačným spôsobom. Integrovaný plán môže byť doplnený o potrebné investície do infraštruktúry alebo o rozvoj a nasadenie inovačných technológií a služieb v mestách, regiónoch alebo obciach podporených prostredníctvom iných príslušných programov financovania Únie, ktoré sú takisto uvedené v stratégii alebo pláne. Ich pridaná hodnota EÚ sa posúdi vzhľadom na príspevok integrovaného projektu k zníženiu emisií skleníkových plynov, úroveň preniknutia do iných politík, priame zapojenie širokej škály zúčastnených strán a rozsah, v ktorom integrovaný projekt predstavuje operačnú časť stratégie/plánu.

- Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním stratégií a plánov na adaptáciu na zmenu klímy:

Integrovaný projekt je navrhnutý na vykonávanie stratégií alebo plánov na adaptáciu na zmenu klímy alebo riešenie osobitných zraniteľných miest v dôsledku zmeny klímy (ako sú napr. pobrežné oblasti, oblasti náchylné na výskyt sucha a ďalšie prioritné oblasti identifikované v opatrení 2 adaptačnej stratégie EÚ). Opatrenia financované z vnútroštátnych zdrojov alebo opatrenia financované z iných príslušných programov financovania Únie by mali dopĺňať opatrenia financované prostredníctvom programu LIFE na doplnenie vykonávania zastrešujúcej adaptačnej stratégie alebo plánu. Podporu by mohlo získať napríklad riadenie povodní v cezhraničných riečnych/pobrežných oblastiach na mestské adaptačné opatrenia zahŕňajúce viacero miest. Ústrednou témou adaptačných projektov by mali byť synergie s inými politikami v oblasti životného prostredia a klímy, napríklad by sa mala vo všetkých relevantných prípadoch podporovať adaptácia na zmenu klímy a biodiverzita. Pridaná hodnota EÚ sa posúdi aj vzhľadom na príspevok integrovaného projektu k dosahovaniu cieľov adaptačnej stratégie EÚ ⁽³⁾, úroveň preniknutia do iných odvetví a zapojenie širokej škály zúčastnených strán.

- Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita mobilizácie ďalších finančných prostriedkov, predovšetkým prostriedkov Únie: Kvalita koordinácie s ďalšími mechanizmami financovania a úroveň mobilizácie ďalších fondov doplnujúcich predpokladané prostriedky programu LIFE (nad rámec minimálneho podielu potrebného na oprávnenosť), ako aj pravdepodobnosť ich skutočnej mobilizácie a ich funkčnej väzby na plán, ktorý sa má vykonávať, určia, či integrovaný projekt získa dodatočné body podľa tohto kritéria. Integrované projekty, ktoré pravdepodobne mobilizujú finančné prostriedky Únie s funkčnou väzbou na plán, ktorý sa má vykonávať, a ktoré predpokladajú úspešný mechanizmus koordinácie, získajú viac bodov.

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (Ú. v. EÚ L 352, 11.6.2008, s. 1).

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/clima/events/articles/0069_en.htm

- Pridaná hodnota EÚ: kvalita mechanizmu viacúčelovosti, synergií a integrácie: Návrhy integrovaných projektov budú musieť obsahovať vysokokvalitné viacúčelové výstupné mechanizmy (napr. zameraním sa na environmentálne prínosy a budovanie kapacít), ktoré umožnia dosiahnutie výsledkov v ďalších politických oblastiach ⁽¹⁾, vytvárať synergie s týmito politikami a integrovať do nich ciele v oblasti životného prostredia a ochrany klímy.

5.1.3. Projekty technickej pomoci podľa článku 18 písm. e) nariadenia o programe LIFE

Projekty technickej pomoci sú projekty, v rámci ktorých sa formou grantov na opatrenia poskytuje finančná podpora s cieľom pomôcť žiadateľom v príprave integrovaných projektov. Na projekty technickej pomoci sa môže poskytnúť maximálne 1 % ročného rozpočtu prideleného na integrované projekty. Maximálny príspevok EÚ na jeden projekt technickej pomoci je stanovený na 100 000 EUR.

5.1.3.1. Technická metodika postupu výberu projektov

Pri výbere projektov technickej pomoci sa v prípade oboch podprogramov bude postupovať podľa rovnakej technickej metodiky. Použije sa prístup zrýchleného konania.

Postup výberu projektov bude usporiadaný takto:

- Hodnotenie návrhov

Komisia overí súlad každého návrhu s kritériami oprávnenosti a výberu a vyhodnotí návrhy vzhľadom na kritériá pridelenia.

- Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhne financovanie úspešných projektov v rámci dostupného rozpočtu. Vytvorí sa rezervný zoznam s najlepšie umiestnenými projektmi, ktoré nemôžu byť financované vzhľadom na dostupný rozpočet. Rezervný zoznam bude zahŕňať ďalších 20 % dostupného rozpočtu na program LIFE.

- Podpis pridelenia grantu

5.1.3.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Uplatnia sa tieto hlavné konkrétne kritériá oprávnenosti a pridelenia:

a) Kritériá oprávnenosti

Návrh na projekt technickej pomoci postúpi sa vyhodnotí z hľadiska kritérií pridelenia, len ak:

- účelom návrhu projektu je príprava budúceho návrhu integrovaného projektu,
- žiadateľ nie je členský štát, ktorý dostáva financovanie na projekt budovania kapacít, ktorý zahŕňa aspoň časť obdobia budúceho projektu technickej pomoci.

b) Kritériá pridelenia

Prínos všetkých oprávnených návrhov sa vyhodnotí a oboduje podľa kritérií oprávnenosti a bodovacieho systému:

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
1. Technická súdržnosť a kvalita	30	60
2. Finančná súdržnosť a kvalita	20	40
Celkový počet bodov na úspešnosť	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť pre každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré bol daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

(1) Predovšetkým morské životné prostredie v súlade s cieľmi rámcovej smernice o morskej stratégii.

— Technická súdržnosť a kvalita

Zrozumiteľnosť, súdržnosť a realizovateľnosť návrhu sa vyhodnotí z hľadiska cieľov a očakávaných výsledkov projektu. Zohľadní sa povaha a rozsah budúceho integrovaného projektu.

— Finančná súdržnosť a kvalita

Zhodnotí sa navrhovaný rozpočet a jeho súlad s navrhovanými opatreniami a príslušnými pravidlami, ako aj nákladová efektívnosť navrhovaného prístupu. Takisto sa posúdi hodnota návrhu vzhľadom na vynaložené finančné prostriedky.

5.1.4. Projekty budovania kapacít podľa článku 18 písm. f) nariadenia o programe LIFE

Projekty budovania kapacít sú projekty, v rámci ktorých sa poskytuje finančná podpora činnostiam potrebným na vybudovanie kapacity členských štátov vrátane národných alebo regionálnych kontaktných miest pre LIFE, a to s cieľom umožniť členským štátom účinnejšie sa zúčastňovať na programe LIFE.

Zásahy môžu okrem iného zahŕňať:

- prijímanie nových zamestnancov a školenia pre národné a regionálne kontaktné miesta pre LIFE,
- uľahčovanie výmeny skúseností a najlepších postupov, ako aj podporu šírenia a využívania výsledkov projektov v rámci programu LIFE,
- prístupy založené na princípe „školenia pre školiteľov“,
- programy výmeny a vysielania pracovníkov medzi orgánmi verejnej moci v členských štátoch, najmä činnosti zamerané na výmenu špičkových pracovníkov.

Medzi zásahmi zahrnutými v pláne budovania kapacít môže byť získavanie odborníkov na riešenie *ad hoc* nedostatkov kapacít v technickej oblasti a oblasti spracovania, nesmú však zahŕňať získavanie odborníkov, ktorých prvou úlohou je vypracúvanie návrhov, ktoré sa majú predkladať v rámci každoročných výziev na predkladanie návrhov.

5.1.4.1. Technická metodika postupu výberu projektov

Žiadosti na projekty budovania kapacít sa vyhodnotia v zrýchlenom konaní. Vzhľadom na to, že podľa článku 19 ods. 8 možno projekty budovania kapacít prideliť len určitým členským štátom a možno financovať len jeden projekt na členský štát, prijaté žiadosti si nekonkurujú. Žiadosti preto možno predkladať na priebežnom základe od dátumu zverejnenia výzvy na predkladanie návrhov na granty na opatrenia podľa programu LIFE v roku 2014, ktoré budú obsahovať aj aplikačný balík na projekty budovania kapacít. Žiadosti pre obdobie financovania 2014 až 2017 sa musia podať skôr ako sa skončí tretí štvrtrok 2015.

Žiadosti sa posúdia z hľadiska splňania nasledujúcich kritérií oprávnenosti a limitov pridelenia.

Granty sa podpisujú po úspešnom završení procesu hodnotenia.

5.1.4.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Uplatnia sa tieto kritériá oprávnenosti a pridelenia:

a) Kritériá oprávnenosti

Žiadosť musí spĺňať tieto kritériá oprávnenosti:

- Žiadateľom je **členský štát**, pre ktorý platí, že:
  - HDP na obyvateľa v roku 2012 neprekročil 105 % priemeru Únie a buď
  - priemerná miera čerpania indikatívnych národných alokácií na roky 2010, 2011 a 2012 (podľa článku 6 nariadenia (ES) č. 614/2007) je nižšia ako 70 % alebo
  - HDP na obyvateľa v roku 2012 bol nižší ako 90 % priemeru Únie alebo
  - pristúpil k Únii po 1. januári 2013.

- Žiadosť obsahuje **plán budovania kapacít**, v ktorom sa členský štát **zaväzuje**, že:
  - zachová zdroje určené na program LIFE vrátane počtu zamestnancov na úrovniach, ktoré nie sú nižšie, než boli úrovne v roku 2012, a to počas celého obdobia trvania tohto viacročného pracovného programu,
  - sa nebude uchádzať o ďalší projekt budovania kapacít, ak projekt budovania kapacít bude pridelený.

b) Kritériá pridelenia

- **Technická súdržnosť a kvalita** v projektoch budovania kapacít sa vzťahuje na navrhované zásahy s cieľom rozvíjať schopnosť členského štátu predkladať úspešné žiadosti o financovanie pre projekty v rámci podprogramu Životné prostredie a podprogramu Ochrana klímy.

Prínos všetkých oprávnených návrhov sa vyhodnotí a oboduje podľa kritérií oprávnenosti a bodovacieho systému:

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Technická súdržnosť a kvalita	15	30
Finančná súdržnosť a kvalita	10	20
Komplexnosť prístupu vo vzťahu k identifikovaným slabým stránkam, ktoré viedli k nízkej účasti členského štátu v programoch LIFE+ v rokoch 2010 až 2012	15	30
Prezentovanie očakávaného zlepšenia schopnosti podporovať integráciu, doplnkovosť, synergie a opakovateľnosť programu LIFE v politikách, hospodárskych činnostiach a ďalších programoch	10	20
Celkový počet bodov na úspešnosť	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť pre každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré bol daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

5.1.5. *Prípravné projekty podľa článku 18 písm. g) nariadenia o programe LIFE*

Prípravnými projektmi sa riešia osobitné potreby týkajúce sa tvorby a vykonávania politiky a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a klímy.

5.1.5.1. *Technická metodika postupu výberu projektov*

Komisia raz ročne vytvorí zoznam osobitných potrieb týkajúcich sa tvorby a vykonávania politiky a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a klímy, ktoré je potrebné riešiť v nasledujúcich rokoch, a určí spomedzi nich potreby, ktoré by sa mohli riešiť formou prípravných projektov. Na prípravné projekty môže byť vyhradené maximálne 1 % prostriedkov pridelených na granty na opatrenia (iné ako integrované projekty a projekty technickej pomoci).

Pred spustením každoročnej výzvy na predkladanie návrhov členské štáty dostanú návrh zoznamu osobitných potrieb, ktoré by sa mohli riešiť formou prípravných projektov, spoločne so žiadosťou o pripomienkovanie. Na základe týchto pripomienok sa zostaví konečný zoznam.

Komisia určí osobitné kritériá výberu a pridelenia pre takto identifikované projekty, trvanie projektu a orientačný rozpočet na každý projekt.

Postup výberu projektov bude usporiadaný takto:

- Hodnotenie návrhov

Komisia overí súlad každého návrhu s kritériami oprávnenosti a výberu a vyhodnotí návrhy vzhľadom na kritériá pridelenia.

- Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhne financovanie úspešných projektov v rámci dostupného rozpočtu. podľa vhodnosti možno vytvoriť rezervný zoznam.

— Podpis pridelenia grantu

5.1.5.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Uplatnia sa tieto kritériá oprávnenosti a pridelenia:

a) Kritériá oprávnenosti

Pre každú výzvu sa určia osobitné kritériá oprávnenosti a výberu. Budú založené na osobitných potrebách, ktoré sa majú riešiť v prípravných projektoch určených Komisiou v spolupráci s členskými štátmi.

b) Kritériá pridelenia

Prípravné projekty sa pridelia fyzickým alebo právnickým osobám, ktorých predložený návrh získa viac bodov ako minimálny počet na úspešnosť a dosiahne najvyšší počet bodov z hľadiska týchto kritérií:

Kritériá	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Technická súdržnosť a kvalita návrhu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	22	45
Komplexnosť prístupu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	15	30
Finančná súdržnosť a kvalita	12	25
Celkový počet bodov na úspešnosť	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť pre každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré bol daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

5.1.6. Projekty potrebné na účely dosiahnutia všeobecných cieľov stanovených v článku 3 nariadenia o programe LIFE

Ďalšie projekty (pilotné, demonstračné alebo iné) by sa mohli financovať podľa článku 190 pravidiel uplatňovania nariadenia o rozpočtových pravidlách na základe nižšie opísaných kritérií.

5.1.6.1. Technická metodika postupu výberu projektov

Ak Komisia identifikuje potrebu osobitného projektu *ad hoc* na účely dosiahnutia všeobecných cieľov uvedených v prílohe článku 3 nariadenia o programe LIFE, môže zverejniť výzvu na predkladanie návrhov. Prostriedky pridelené na takéto projekty sa nezapočítajú do minimálnych prostriedkov pridelených na projekty podľa článku 17 ods. 4 nariadenia o programe LIFE.

5.1.6.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

a) Kritériá oprávnenosti

Ďalšie projekty:

- **prispievajú** k dosahovaniu jedného alebo viacerých **všeobecných** cieľov uvedených v článku 3 nariadenia o programe LIFE a **príslušných konkrétnych cieľov** uvedených v článkoch 10 až 12 a 14 až 16 nariadenia o programe LIFE,
- **spadajú do rozsahu prioritnej oblasti** podprogramu programu LIFE stanovených v článkoch 9 a 13 nariadenia o programe LIFE, v rámci ktorej bol návrh projektu predložený.

b) Kritériá pridelenia

Ďalšie projekty sa pridelia fyzickým alebo právnickým osobám, ktorých predložený návrh získa viac bodov, než je minimálny počet na úspešnosť, a dosiahne najvyšší počet bodov z hľadiska týchto kritérií:

Kritériá	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Technická súdržnosť a kvalita návrhu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	22	45
Komplexnosť prístupu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	15	30
Finančná súdržnosť a kvalita	12	25
Celkový počet bodov na úspešnosť	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť pre každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré bol daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

5.2. Granty na prevádzku

V článku 21 nariadenia o programe LIFE sa stanovuje podpora pokrývania niektorých prevádzkových a administratívnych nákladov neziskových subjektov, ktoré sledujú cieľ všeobecného záujmu Únie, pôsobia najmä v oblasti životného prostredia alebo ochrany klímy a sú zapojené do tvorby, vykonávania a presadzovania politiky a právnych predpisov Únie.

Jedna výzva na predkladanie návrhov na ročné granty na prevádzku sa zorganizuje na spolufinancovanie finančného roka 2015 príjemcu. Od roku 2016 sa zavedie systém dvojročných rámcových zmlúv o partnerstve pre granty na prevádzku. Tým sa zabezpečí nastolenie rovnováhy medzi potrebou vyššej istoty a stability príjemcov a zachovaním určitej úrovne konkurencie medzi neziskovými organizáciami.

Granty na prevádzku mimo výzvy na predkladanie návrhov sa môžu prideliť v riadne odôvodnených výnimočných prípadoch definovaných v článku 190 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 1268/2012 z 29. októbra 2012 o pravidlách uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie ⁽¹⁾, predovšetkým keď charakter príjemcu nedáva žiadnu inú možnosť alebo keď je príjemca ako taký určený na právnom základe.

Návrhy sa skontrolujú z hľadiska súladu s kritériami oprávnenosti a výberu. Návrhy, ktoré spĺňajú tieto kritériá a požiadavky na celkovú relevantnosť a kvalitu, sa posúdia z hľadiska kritérií pridelenia. Na základe týchto kritérií sa pridelia body a bude sa vyžadovať minimálna úroveň kvality. Konečné rozhodnutie o pridelení sa prijme na základe výsledkov procesu hodnotenia.

5.2.1. Kritériá výberu pre granty na prevádzku

Pomocou kritérií výberu sa posúdi finančná a prevádzková spôsobilosť žiadateľa dokončiť navrhovaný pracovný program.

Žiadatelia budú vybrať len v prípade, že ak na základe osobitných podporných dokumentov týkajúcich sa ich výkonnosti počas dvoch predchádzajúcich rokov môžu preukázať svoju

- prevádzkovú spôsobilosť – žiadateľ musí mať odborné schopnosti a kvalifikáciu požadované na dokončenie navrhovaného pracovného programu a
- finančnú spôsobilosť – žiadateľ musí mať stabilné a dostatočné zdroje financovania, ktoré mu umožnia vykonávať jeho činnosť počas roka, na ktorý je grant pridelený a podieľať sa na jeho financovaní.

Za určitých výnimočných okolností, predovšetkým v prípade vytvorenia novej siete skúsenými organizáciami, môže Komisia udeliť výnimku z požiadavky poskytnutia podporných dokumentov za predchádzajúce dva roky.

Na výber verejných orgánov a medzinárodných organizácií, pokiaľ ide o ich finančnú spôsobilosť, sa použije článok 131 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 362, 31.12.2012, s. 1.

5.2.2. Kritériá pridelenia pre granty na prevádzku

5.2.2.1. Ročné granty na prevádzku/rámcové dohody o partnerstve pre mimovládne organizácie (MVO)

V článku 12 písm. d) a článku 16 písm. d) nariadenia o programe LIFE sa uvádzajú konkrétne ciele pre príslušné prioritné oblasti „správa a informovanie“, a to podporovať lepšiu správu v oblasti životného prostredia a v oblasti klímy prostredníctvom intenzívnejšieho zapojenia zainteresovaných strán vrátane mimovládnych organizácií do konzultácií o politike a vykonávania politiky.

Nasledujúce kritériá pridelenia sa použijú na výber príjemcov ročných grantov na prevádzku aj dohôd s rámcovými partnermi:

1. Relevantnosť zapojenia do politických procesov Únie v oblasti životného prostredia a zmeny klímy:

- podľa tematických cieľov 7. environmentálneho akčného programu:
  - chrániť, zachovávať a zveľaďovať prírodný kapitál Únie,
  - prejsť v Únii na nízkouhlíkové ekologické a konkurencieschopné hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje,
  - chrániť občanov Únie pred environmentálnymi a klimatickými vplyvmi a rizikami ohrozujúcimi ich zdravie a blahobyť,
- podľa klimaticko-energetického balíka, plánu prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050 a adaptačnej stratégie Únie.

2. Relevantnosť a potenciál prispievať k:

- maximalizácii výhod právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a ochrany klímy zlepšovaním vykonávania a presadzovania,
- zlepšovaniu poznatkov a dôkazovej základne pre politiku Únie v oblasti životného prostredia a ochrany klímy,
- zabezpečeniu investícií pre politiku v oblasti životného prostredia a ochrany klímy a riešeniu environmentálnych externalít a
- zlepšovaniu integrácie a politickej súdržnosti v oblasti životného prostredia a ochrany klímy.

3. Relevantnosť pre zvýšenie udržateľnosti miest Únie a zvýšenie efektivity Únie pri riešení medzinárodných výziev súvisiacich so životným prostredím a klímou.

4. Relevantnosť pri riešení nových problémov a nových politických priorít súvisiacich so životným prostredím a klímou.

5. Efektívnosť príspevku partnera k politickému procesu Únie.

6. Organizačný rozvoj – potenciál rozvoja s cieľom stať sa efektívnejšou zúčastnenou stranou v politickom procese Únie.

Nasledujúce doplnkové kritérium pridelenia sa použije len na výber ročných grantov na prevádzku:

7. Technická a finančná súdržnosť pracovného programu.

V prípade dohôd o rámcovom partnerstve sa organizácie vybrané ako rámcoví partneri vyzývajú, aby každoročne predložili svoj pracovný program, ktorý sa bude analyzovať z hľadiska pridelenia osobitného ročného grantu na prevádzku.

Na pridelenie ročných osobitných grantov podľa dohôd o rámcovom partnerstve sa použijú tieto kritériá:

1. súlad pracovného programu s cieľmi a charakterom činností určených v dohode o rámcovom partnerstve;
2. relevantnosť pri riešení nových problémov a nových politických priorít v oblasti životného prostredia a klímy;

3. uskutočniteľnosť a vnútorná súdržnosť pracovného programu v rámci časového rámca;
4. súdržnosť medzi pracovným programom a navrhovaným rozpočtom vrátane efektívneho využívania zdrojov.

5.2.2.2. Ďalšie granty na prevádzku

Ďalšie granty na prevádzku sa neziskovým organizáciám, ktoré sledujú cieľ všeobecného záujmu Únie, pridelia na základe týchto kritérií pridelenia:

1. relevantnosť pracovného programu s cieľmi nariadenia o programe LIFE a podľa vhodnosti tematickými prioritami a témami projektov;
2. uskutočniteľnosť a vnútorná súdržnosť pracovného programu;
3. nákladová efektívnosť navrhovaných činností;
4. potenciál hmatateľného vplyvu na cieľové skupiny;
5. súlad medzi činnosťami a navrhovaným rozpočtom.

5.3. Finančné nástroje

Financovanie sa v zmysle článku 17 ods. 4 nariadenia o programe LIFE poskytne nasledujúcim dvom pilotným finančným nástrojom na účely dosiahnutia všeobecných cieľov uvedených v článku 3 nariadenia o programe LIFE:

- Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (Natural Capital Financing Facility/NCFF) – nový finančný nástroj, ktorého pilotná prevádzka bude fungovať v rámci oboch podprogramov s cieľom otestovať a demonštrovať inovačné prístupy k financovaniu pre projekty podporujúce ochranu prírodného kapitálu v prioritných oblastiach Príroda a biodiverzita a Adaptácia na zmenu klímy.
- Nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (Private Financing for Energy Efficiency/PF4EE) – pilotný finančný nástroj v rámci podprogramu Ochrana klímy, prostredníctvom ktorého sa testuje nový prístup k riešeniu obmedzeného prístupu k primeranému a cenovo dostupnému komerčnému financovaniu pre investície do energetickej efektívnosti, na ktoré sa zameriavajú vnútroštátne priority.

Ustanovenia o finančných nástrojoch podľa nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (nariadenie o rozpočtových pravidlách), obzvlášť jeho článkov 139 a 140, sú splnené, ako sa uvádza v ďalšom texte.

Finančné nástroje na podporu projektov môžu mať ktorúkoľvek formu uvedenú v hlave VIII nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 a vykonávajú sa v súlade s touto hlavou. Môžu sa kombinovať navzájom aj s grantmi financovanými z rozpočtu Únie.

Podľa článku 140 ods. 6 predstavujú anuity vrátane kapitálových splátok, prostriedkov uvoľnených zo záruk a splátok istín úverov vnútorné pripísané príjmy a použijú sa v rámci toho istého finančného nástroja počas obdobia nepresahujúceho obdobie na zaviazanie rozpočtových prostriedkov plus dva roky.

Pri príprave vykonávacieho nariadenia Komisie o prijatí viacročného pracovného programu na roky 2014 až 2017 boli hodnotenia *ex ante* týchto dvoch finančných nástrojov predložené výboru pre program LIFE a Komisii ako informačné dokumenty.

Komisia vykoná strednodobé hodnotenia najneskôr do 30. júna 2017 (článok 27 nariadenia o programe LIFE) a v tomto kontexte poskytne aj spätnú väzbu o vykonávaní finančných nástrojov vykonávaných v rokoch 2014 až 2016. V požadovanej externej hodnotiacej správe sa posúdi relevantnosť a efektívnosť jednotlivých finančných nástrojov z hľadiska ich pomoci pri dosahovaní politických cieľov programu LIFE, ich efektívnosť, ich využitie pri riešení nedostatkov trhu a suboptimálnych investičných situácií a celková súdržnosť samotných finančných nástrojov. Takisto sa poskytnú odporúčania na zlepšenia.

Komisia bude predkladať správy výboru pre program LIFE minimálne raz ročne, pričom stretnutia *ad hoc* sa môžu zvoľávať podľa potreby. V prvých dvoch rokoch vykonávania Komisia predloží výboru pre program LIFE minimálne tri správy o pokroku finančných nástrojov (na jeseň 2014, na jar 2015 a na jeseň 2015).

5.3.1. Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (NCFF)

5.3.1.1. Prínos pre ciele programu LIFE

Finančný nástroj bude prispievať k plneniu cieľov programu LIFE predovšetkým v prioritnej oblasti „príroda a biodiverzita“ v rámci podprogramu Životné prostredie a prioritnej oblasti „adaptácia na zmenu klímy“ v rámci podprogramu Ochrana klímy financovaním počiatočných investičných a prevádzkových nákladov projektov na tvorbu výnosov alebo úsporu nákladov, ktoré podporujú ochranu, obnovenie, riadenie a rozvoj prírodného kapitálu na dosiahnutie prínosov pre biodiverzitu a adaptáciu vrátane riešení pre výzvy týkajúce sa krajiny, pôdy, lesného hospodárstva, poľnohospodárstva, vodného hospodárstva a odpadového hospodárstva založených na ekosystémoch. NCFF je nový politický nástroj určený pre inovačné pilotné projekty. Ponúka potenciál zlepšenia nákladovej efektívnosti programu LIFE prostredníctvom pákového efektu a doplnkovosti. Prispieva k budovaniu dlhodobejšej kapacity v inovačnej a udržateľnej komerčnej finančnej činnosti. Nástroj NCFF dopĺňa a podporuje politické ciele členských štátov v oblasti biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy.

Konkrétnejšie:

- Pokiaľ ide o prírodu a biodiverzitu, nástroj NCFF prispieva k vykonávaniu politiky a právnych predpisov Únie v oblasti biodiverzity vrátane stratégie Únie v oblasti biodiverzity do roku 2020, a smerníc 2009/147/ES a 92/43/EHS, najmä prostredníctvom uplatňovania, vývoja, testovania a demonštrácie projektov a demonštrácie ich životaschopnosti. Takisto podporuje ďalší rozvoj, realizáciu a riadenie sústavy Natura 2000 zriadenej na základe článku 3 smernice 92/43/EHS a zvyšuje jej odolnosť prostredníctvom ochrany a obnovy ekosystémov aj mimo tejto sústavy. Niektoré typy projektov sa však v oblastiach sústavy Natura 2000 nemusia dať uplatňovať.
- Pokiaľ ide o adaptáciu na zmenu klímy, nástroj NCFF prispieva k vykonávaniu politiky Únie v oblasti adaptácie najmä prostredníctvom tvorby, testovania a demonštrácie prístupov v oblasti adaptácie na zmenu klímy založených na ekosystémoch. Takisto prispieva k vývoju a demonštrácii inovačných technológií, systémov, metód a nástrojov na adaptáciu na zmenu klímy, ktoré sú vhodné na zopakovanie, presun alebo širšie uplatňovanie.

5.3.1.2. Štruktúra finančného nástroja

Vykonávanie finančného nástroja bude uskutočňovať Európska investičná banka (EIB) formou nepriameho riadenia.

Nástroj NCFF bude kombináciou priameho a nepriameho financovania projektov prostredníctvom úverových a majetkových zdrojov. K dispozícii bude nástroj odbornej podpory, prostredníctvom ktorého sa zabezpečí, že projekty dosiahnu dostatočný stupeň zrelosti na financovanie. Nástroj NCFF sa bude rozvíjať v dvoch fázach: pilotná fáza umožní testovať rôzne možnosti financovania a zamerať sa na najvhodnejšie prístupy v druhej – prevádzkovej fáze. Počas úvodnej pilotnej fázy sa očakáva, že sa v rámci finančného nástroja NCFF vykoná 9 – 12 operácií (vrátane nepriamych operácií) alebo 3 – 4 operácie ročne.

Európska komisia bude financovať projekty a nástroj odbornej podpory so zodpovedajúcimi sumami ako EIB na financovanie projektov. Počas pilotnej fázy sa neplánuje financovanie zo strany tretích strán. Pre druhú, prevádzkovú fázu sa bude nástroj NCFF na základe výsledkov pilotných projektov snažiť hľadať ďalšie zdroje od ďalších súkromných a verejných investorov.

- Nástroj NCFF bude poskytovať najmä dlhové nástroje (úvery) na financovanie počiatočných investičných a prevádzkových nákladov. Úvery sa budú splácať z výnosov vytvorených v rámci projektu alebo bežnou podnikateľskou činnosťou príjemcu. Vlastný kapitál sa bude používať v osobitných prípadoch, najmä na investovanie do fondov.
- Nepriame operácie sa budú uskutočňovať so sprostredkovateľmi, ako sú banky a investičné fondy, ktoré budú potom financovať portfólio projektov.

Budú sa používať rôzne typy dlhov vrátane mezanínového dlhu. Pri požiadaní konečnému príjemcovi sa budú vyžadovať záruky vo forme podnikového ručenia, ak je konečným príjemcom spoločnosť.

Minimálne v pilotnej fáze sa nepredpokladá žiaden pevný podiel medzi úverovými a majetkovými zdrojmi, pretože flexibilita je potrebná na vyhovieť potrebám trhu a umožnenie experimentovania. Vzhľadom na aktuálne podmienky na trhu sa však nástroj bude v pilotnej fáze snažiť dosiahnuť 70 % priamych investícií a 30 % prostredníctvom sprostredkovateľov, hoci tento podiel by v prípade väčšieho záujmu sprostredkovateľov mohol byť vyšší.

Nástroj bude zahŕňať mechanizmus rozdelenia rizika s EIB, pretože projekty podporované nástrojom NCFE sú také, do ktorých EIB zvyčajne neinvestuje, a to buď pretože sú príliš malé, alebo pretože ich vnímané vysoké riziko nie je v súlade s ratingom AAA banky. Na prekonanie tejto skutočnosti bude nástroj obsahovať mechanizmus rozdelenia rizika, pričom prvé straty v prípade neúspechu projektu by absorbovali fondy EÚ. Presný vykonávací mechanizmus sa stanoví v dohode o delegovaní medzi Komisiou a EIB, v ktorej sa takisto definujú presné kritériá vylúčenia a výberu pre projekty tak, aby sa zabezpečilo, že vo výberovom procese sa bude stavať na správnych prioritách a že sa dosiahne dostatočné geografické pokrytie a pokrytie v rámci odvetví.

Finančné záujmy všetkých účastníkov nástroja sa zladia na dosiahnutie celkových cieľov finančného nástroja, pretože všetci účastníci vrátane EIB a Európskej únie zverujú finančné prostriedky do nástroja. Ďalej:

- vypracujú sa presné kritériá vylúčenia a výberu, ako aj investičná politika, ktorá bude sledovať priority určené pre riadenie prírodného kapitálu, a nakoniec,
- EIB získa výkonnostné poplatky na základe osobitných ukazovateľov navrhnutých tak, aby sa zabezpečilo, že riadenie nástroja bude v súlade s určenými cieľmi.

Pridelenie prostriedkov bude platné do poslednej transakcie, ktorou je program úplne dokončený.

Počiatková pilotná fáza bude prebiehať v rokoch 2014 až 2017. Prevádzková fáza bude prebiehať v rokoch 2017 až 2020. Na konci prevádzkovej fázy bude nástroj musieť zostať v činnosti s ľahšou štruktúrou na správu portfólia a prijímanie splátok za úvery a vlastný kapitál. Keďže obdobie úveru bude spravidla 10 rokov, predpokladá sa, že táto fáza bude trvať 10 plus 3 roky, pričom posledné tri roky budú slúžiť ako rezerva na prípadné oneskorené splácanie alebo na zaoberanie sa napríklad s poslednou fázou investičných fondov, do ktorých nástroj bude musieť investovať.

Riadenie finančného nástroja bude vykonávať EIB. Riadenie finančného nástroja bude vykonávať EIB. Riadiaci výbor bude pravidelne skúmať pokrok pri vykonávaní finančného nástroja. Riadiaci výbor obsahuje členov menovaných spoločne Komisiou vrátane útvarov Komisie (napríklad GR ENV, GR CLIMA, GR ECFIN) a EIB a bude ho podporovať sekretariát, ktorý poskytne EIB.

Ustanoví sa mechanizmus monitorovania a podávania správ a informácie sa budú vymieňať s výborom pre program LIFE.

Monitorovanie finančných nástrojov bude v súlade s požiadavkami stanovenými v nariadení o rozpočtových pravidlách (článok 140) a v delegovanom nariadení (článok 225), ako sú následne interpretované vo finančnej a administratívnej rámcovej dohode s EIB a následnej dohode o delegovaní.

EIB bude zodpovedná za monitorovanie a vykonávanie činností podľa finančného nástroja a za vypracúvanie správ o výkone a finančných správ v súlade s dohodnutým formátom, obsahom a periodicitou (na úvod štvrtročnou), pričom ich súčasťou budú pravidelné a správy *ad hoc*, návštevy na miestach a audity. Použijú sa ukazovatele výkonu na podávanie správ finančných inštitúcií EIB.

5.3.1.3. Technická metodika postupu výberu projektov

EIB bude spoločne so sieťou partnerov v celej EÚ identifikovať potenciálne relevantné projekty, a to aj na základe osobitných požiadaviek na financovanie prijatých od potenciálnych príjemcov z celej EÚ.

Projekty spadajú do štyroch všeobecných kategórií:

- Platby za ekosystémové služby (PES): projekty zahŕňajúce platby za toky prínosov vyplývajúcich z prírodného kapitálu zvyčajne dobrovoľné dvojstranné transakcie malého rozsahu s jasne identifikovaným kupujúcim a predávajúcim ekosystémovej služby. Sú založené na zásade „platí príjemca“, pričom účelom platieb je zabezpečiť kritické ekosystémové služby.
- Zelená infraštruktúra: zelená infraštruktúra je strategicky plánovaná sieť prírodných a poloprírodných oblastí s ďalšími environmentálnymi prvkami navrhnutými a riadenými na poskytovanie širokej škály ekosystémových služieb. Zahŕňa zelené plochy (alebo modré, ak ide o vodné ekosystémy) a ďalšie fyzické prvky v suchozemských (vrátane pobrežných) a morských oblastiach. Na pevnine sa zelená infraštruktúra vyskytuje vo vidieckom a mestskom prostredí. Projekty zelenej infraštruktúry majú potenciál generovať výnosy alebo šetriť náklady na základe poskytovania tovarov a služieb vrátane vodného hospodárstva, kvality ovzdušia, lesného hospodárstva, rekreácie, kontroly povodní, erózií a požiarov, opelovania a zvýšenej odolnosti voči následkom zmeny klímy.

- Vyrovnávanie straty biodiverzity: ide o ochranné opatrenia určené na kompenzáciu zvyškových, nevyhnutných poškodení biodiverzity spôsobených rozvojovými projektmi. Sú založené na zásade „platí znečisťovateľ“, pričom vyrovnania sa uskutočňujú na dosiahnutie súladu alebo na zmiernenie rizík straty dobrého mena. Projekty zamerané na kompenzáciu škôd spôsobených lokalitám sústavy Natura 2000 podľa článku 6 ods. 4 smernice o biotopoch nie sú oprávnené na financovanie v rámci nástroja NCCF.
- Inovačné investície na podporu biodiverzity a adaptácie: tieto projekty zahŕňajú poskytovanie tovarov a služieb, väčšinou zo strany MSP, ktorých cieľom je ochrana biodiverzity alebo zvýšenie odolnosti komunít a ďalších obchodných sektorov.

Cieľom bude identifikovať a financovať projekty s dostatočne širokým geografickým a sektorovým pokrytím a zároveň otestovať rôzne finančné mechanizmy na zaručenie opakovateľnosti v rámci EÚ počas prevádzkovej fázy. Pravidlá oprávnenosti pre projekty a investičná politika pre nástroj [napríklad stanovenie obmedzení pre sektory a geografické pokrytie, ako aj minimálne kritériá, ktoré treba splniť, alebo zásady, ktoré treba dodržiavať, napríklad hierarchia zmierňovania⁽¹⁾] budú definované pred jeho spustením a zmluvne dohodnuté medzi Európskou komisiou a Európskou investičnou bankou (EIB).

Kritériá oprávnenosti budú v súlade s cieľmi ochrany prírody a biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy stanovenými v nariadení o programe LIFE, pričom budú zohľadňovať politické priority členských štátov v oblasti ochrany biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy.

Oprávnené projekty riadenia prírodného kapitálu by mali byť odôvodnené ekonomickým posúdením na základe analýzy nákladov a prínosov, t. j. že čisté súčasné náklady projektu počas jeho trvania sú nižšie ako čistá súčasná hodnota očakávaných prínosov vrátane externalít. Okrem štandardných kritérií určených EIB pre všetky operácie budú existovať ďalšie kritériá definujúce typy projektov a pokrývané sektory.

Minimálnou požiadavkou je, že konečný príjemca finančného nástroja musí byť právnická alebo fyzická osoba investujúca do projektov riadenia prírodného kapitálu, ktoré môžu:

- preukázať, že majú pozitívny vplyv na stav a odolnosť ekosystému a na poskytovanie ekosystémových služieb prostredníctvom cieleho posúdenia vplyvu na životné prostredie,
- byť priekopníkmi v zavádzaní nových obchodných modelov pre riadenie prírodného kapitálu spomedzi typológií uvedených v predchádzajúcom texte, t. j. zelená infraštruktúra, platby za ekosystémové služby, vyrovnávanie straty biodiverzity alebo inovačné investície na podporu biodiverzity alebo adaptácie,
- spĺňať jedno z týchto kritérií:
  - podporovať ochranu, obnovu, riadenie a rozvoj ekosystémov, okrem iného prostredníctvom riešení založených na ekosystémoch aplikovaných na odvetvia krajiny, pôdy, lesného hospodárstva, poľnohospodárstva, vodného hospodárstva a odpadového hospodárstva,
  - podporovať prístupy založené na ekosystémoch, ktoré podnikom a komunitám umožňujú riešiť identifikované riziká súvisiace s aktuálnymi a odhadovanými vplyvmi na zmenu klímy vrátane prostredníctvom mestských, vidieckych a pobrežných projektov zelenej infraštruktúry.

Na to, aby bol projekt oprávnený, musí byť umiestnený aspoň v jednom členskom štáte EÚ.

Ak sú projekty nepriamo financované prostredníctvom príspevku do fondov riadených sprostredkovateľskými finančnými inštitúciami, výber takejto inštitúcie bude založený na dopyte a v súlade so zásadami správneho finančného hospodárenia, transparentnosti a nediskriminácie a finančný sprostredkovateľ zároveň okrem iného musí:

- i) byť finančnou inštitúciou súkromného sektora alebo trhovou finančnou inštitúciou;
- ii) preukázať prevádzkovú spôsobilosť na distribúciu finančného nástroja a zaviazat sa v nej zotrvať;
- iii) preukázať spôsobilosť oslovit konečných príjemcov, na ktorých sa zameriavajú politiky EÚ a členských štátov na ochranu biodiverzity alebo adaptácie na zmenu klímy;

⁽¹⁾ Hierarchia zmierňovania zahŕňa: 1. vyhýbanie sa alebo predchádzanie negatívnym vplyvom na životné prostredie všeobecne a obzvlášť na biodiverzitu; 2. minimalizovanie a náprava vplyvov rozvoja na lokalitu, ak sa im nedá vyhnúť a 3. opatrenia vyrovnania straty/kompenzácie, ktoré sa uskutočňujú ako posledná možnosť (namiesto alebo mimo) pre zvyškové nežiaduce vplyvy.

- iv) prevziať povinnosti a požiadavky súvisiace s distribúciou finančného nástroja;
- v) dodržiavať príslušné normy a uplatniteľné právne predpisy týkajúce sa predchádzania praniu špinavých peňazí, boja proti terorizmu a daňových podvodov;
- vi) poskytovať informácie požadované Európskym dvorom audítorov na plnenie si svojich povinností a
- vii) byť pre EIB prijateľný ako vypožičiavateľ v súlade s jej úverovou politikou.

5.3.2. *Nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (PF4EE)*

5.3.2.1. Prínos pre ciele programu LIFE

Nástroj PF4EE prispieva k plneniu všeobecných cieľov nariadenia LIFE uvedených v článku 3 a ďalej špecifikovaných v prioritnej oblasti „zmiernenie zmeny klímy“. Nástroj PF4EE predovšetkým:

- rieši veľkú politickú otázku v oblasti klímy tým, že prispieva k dosiahnutiu cieľa stratégie Európa 2020 zabezpečiť úspory energie a príslušné zníženie emisií,
- poskytuje potrebnú úroveň pilotného nasadenia demonštrácie nového politického nástroja s veľkým potenciálom poskytovania pridanej hodnoty EÚ,
- dopĺňa a podporuje zodpovednosti členských štátov v rámci národných akčných plánov energetickej efektívnosti,
- ponúka potenciál zlepšenia nákladovej efektívnosti programu LIFE prostredníctvom pákového efektu a doplnkovosti,
- buduje dlhodobejšiu kapacitu v inovačnej a udržateľnej komerčnej finančnej činnosti, čím zaručuje pretrvávajúcu a dlhodobú podporu udržateľného rozvoja,
- podporuje solidaritu a podieľanie sa na nákladoch a
- ponúka potenciál rozšírenia iniciatívy do programov členských štátov (prostredníctvom národných akčných plánov energetickej efektívnosti a prípadne ďalších programov a iniciatív).

5.3.2.2. Štruktúra finančného nástroja

Vykonávaním nástroja PF4EE sa poverí Európska investičná banka (EIB) formou nepriameho riadenia.

Nástroj PF4EE bude mať dva hlavné ciele:

- jeho cieľom je dosiahnuť, aby úver na energetickú efektívnosť bol udržateľnejšou činnosťou v rámci európskych finančných inštitúcií, a tým zároveň stimulovať súkromné komerčné banky a ďalšie finančné inštitúcie (nazývané „finanční sprostredkovatelia“) k osloveniu odvetvia energetickej účinnosti ako jasne vymedzeného segmentu trhu a
- zvýšiť dostupnosť dlhového financovania projektov podporujúcich priority členských štátov v oblasti energetickej efektívnosti stanovené v národných akčných plánoch energetickej efektívnosti.

Nástroj PF4EE bude poskytovať i) mechanizmus účasti na riziku (nástroj rozdelenia rizika) pre finančné inštitúcie súkromného sektora a ii) odbornú podporu pre finančných sprostredkovateľov (nástroj odbornej podpory) v kombinácii s iii) dlhodobým financovaním zo strany EIB (úver EIB na energetickú efektívnosť).

- Nástroj PF4EE bude poskytovať finančný nástroj rozdelenia rizika s fungujúcim mechanizmom porovnateľným s obmedzenou zárukou rozdelenia rizika medzi Komisiu (ako financujúci subjekt) a finančných sprostredkovateľov (ako vypožičiavateľov).
- Nástroj rozdelenia rizika je určený na zníženie úverového rizika pre finančných sprostredkovateľov pri požíčovaní odvetviu energetickej efektívnosti a na podporu ich účasti. Vplyv bude závisieť od podmienok na trhu a konkrétnych vlastnostiach projektov. Očakáva sa, že nástrojom rozdelenia rizika sa zvýši úverová aktivita, prístup k financovaniu alebo lepším podmienkam financovania vrátane nižších cien, dlhších období splatnosti, nižšieho ručenia atď.

- S cieľom dosiahnuť čo najväčší príspevok programu LIFE sa úvery EIB budú finančným sprostredkovateľom poskytovať s preferenčnými sadzbami pre následné požičiavanie. Preferenčné sadzby sa prenesú aj na konečných príjemcov s cieľom podporiť rozšírenie.
- Aj od príjemcov sa očakáva príspevok na náklady projektu, čo následne zvýši finančnú silu investičných nákladov.
- Ochrana úverového rizika sa finančným sprostredkovateľom poskytuje, pretože cieľom nástroja PF4EE je zvýšiť požičiavanie finančných sprostredkovateľov na investície do energetickej efektívnosti. EIB za bežných okolností nepotrebuje ochranu úverového rizika v rozsahu požičiavania finančným sprostredkovateľom dodržiavajúcim je politiku úverového rizika, čo je v súčasnosti uskutočnený predpoklad vzhľadom na pilotnú fázu nástroja PF4EE.
- Ak zúčastnení finanční sprostredkovatelia utrpia stratu v portfóliu úverov, na ktoré si požičali finančné prostriedky od EIB (portfólio úverov na energetickú účinnosť), tieto straty budú čiastočne kryté finančným nástrojom rozdelenia rizika.
- Finančné prostriedky z programu LIFE sa použijú na poskytnutie finančného príspevku požadovaného pre nástroj rozdelenia rizika a nástroj odbornej pomoci, ako aj na správne a priame náklady EIB na vytvorenie a riadenie nástroja.
- Maximálna suma hotovosti (maximálne dostupné ručenie) sa pridelí každému finančnému sprostredkovateľovi na vyrovnanie strát v portfóliu úverov na energetickú efektívnosť, alebo bude obmedzená percentuálnym podielom zamýšľanej celkovej hodnoty úverového portfólia vytvoreného finančným sprostredkovateľom. Táto suma bude obmedzená konkrétnym percentuálnym podielom zamýšľaného celkového úverového portfólia na energetickú efektívnosť v závislosti od rizikového profilu zamýšľaných konečných príjemcov a dohodnutej možnosti rozdelenia rizika.
- Očakáva sa, že zamýšľaní koneční príjemcovia nástroja PF4EE budú určení v kontexte národných akčných plánov energetickej efektívnosti členských štátov a budú to predovšetkým subjekty, na ktoré sa zameriavajú vnútroštátne alebo regionálne systémy členských štátov určené na vykonávanie ich národných akčných plánov energetickej efektívnosti. Budú zahŕňať MSP, väčšie podniky so strednou kapitalizáciou a fyzické osoby, ale môžu zahŕňať aj malé obce alebo iné orgány verejného sektora, ktoré uskutočňujú malé investície do energetickej efektívnosti a dokážu použiť úspory energie na splatenie počiatočného úveru.
- Predpokladá sa, že v rámci nástroja PF4EE sa počas prvých štyroch rokov podpíše s finančnými inštitúciami približne 6 až 10 dohôd o financovaní (úvery EIB na energetickú efektívnosť, nástroje na rozdelenie rizík a nástroje odbornej pomoci) s potenciálom rozšírenia na 14 až 20 zmlúv o financovaní za 7 rokov.

Nástroj PF4EE stavia na iniciatíve EIB s názvom Debt for Energy Efficiency Projects (DEEP) Green. Cieľom iniciatívy DEEP Green je zvýšiť dostupnosť dlhového financovania pre investície do energetickej efektívnosti v Európskej únii.

Výber finančných sprostredkovateľov bude založený na dopyte a v súlade so zásadami správneho finančného hospodárenia, transparentnosti a nediskriminácie a finančný sprostredkovateľ zároveň okrem iného musí:

- i) byť finančnou inštitúciou súkromného sektora;
- ii) preukázať prevádzkovú spôsobilosť na distribúciu nástroja PF4EE a zaviazat' v nej zotrvať;
- iii) preukázať schopnosť dostať sa ku konečným príjemcom, na ktorých sa zameriava príslušná priorita národného akčného plánu energetickej efektívnosti, systém podpory energetickej efektívnosti a/alebo smernice EÚ týkajúce sa energetickej efektívnosti v rámci daného členského štátu;
- iv) prevziať povinnosti a požiadavky súvisiace s distribúciou nástroja PF4EE;
- v) dodržiavať príslušné normy a uplatniteľné právne predpisy týkajúce sa predchádzania praniu špinavých peňazí, boja proti terorizmu a daňových podvodov;
- vi) poskytovať informácie požadované Európskym dvorom audítorov na plnenie si svojich povinností a
- vii) byť pre EIB prijateľný ako vypožičiavateľ v súlade s jej úverovou politikou a v súlade s geografickým rozložením predpokladaným nástrojom PF4EE.

Široké geografické rozloženie finančného nástroja počas trvania programu sa zabezpečí stanovením maximálnych pomerov geografickej koncentrácie a poskytnutím stimulov EIB na podporu účasti finančných sprostredkovateľov zo všetkých členských štátov.

V závislosti od záujmu finančných sprostredkovateľov sa pri rokovaniach o zmluvách môžu uprednostniť tí finanční sprostredkovatelia, ktorí chcú vykonávať svoju činnosť v členských štátoch s najväčšími investičnými potrebami (vzdialenosť k cieľu). Pri rokovaniach o ponúkanej ochrane rizika EIB poskytne finančným sprostredkovateľom stimuly na činnosť v členských štátoch s vyššími rizikami a zohľadní napríklad výrazne nedostatočný rozvoj využívania úverového financovania na energetickú efektívnosť alebo ak sa predpokladá výnimočne nízka kapacita čerpania úverov. Využívanie nástroja odbornej pomoci môže byť takisto zamerané na podporu finančných sprostredkovateľov a na zníženie rizika v členských štátoch s vyššou úrovňou rizika.

Nástroj PF4EE musí fungovať až do splatenia príslušných úverov, na ktoré sa vzťahuje nástroj rozdelenia rizika. Maximálne obdobie splatnosti v rámci nástroja rozdelenia rizika bude 20 rokov. Nástroj PF4EE bude preto fungovať do 20 rokov od skončenia obdobia vykonávania (2042).

Pridelenie prostriedkov bude platné do poslednej transakcie, ktorou je program úplne dokončený.

Riadenie finančného nástroja bude vykonávať EIB. Riadiaci výbor bude pravidelne skúmať pokrok pri vykonávaní finančného nástroja. Riadiaci výbor bude obsahovať členov menovaných spoločne Komisiou vrátane útvarov Komisie (napríklad GR CLIMA, GR ECFIN a GR ENER) a EIB a bude ho podporovať sekretariát, ktorý poskytne EIB.

Ustanoví sa mechanizmus monitorovania a podávania správ a informácie sa budú zdieľať s výborom pre program LIFE.

Monitorovanie finančných nástrojov bude v súlade s požiadavkami stanovenými v nariadení o rozpočtových pravidlách (článok 140) a v delegovanom nariadení (článok 225), ako sú následne interpretované vo finančnej a administratívnej rámcovej dohode s EIB a následnej dohode o delegovaní.

EIB bude zodpovedná za monitorovanie a vykonávanie činností podľa finančného nástroja a za vypracúvanie správ o výkone a finančných správ v súlade s dohodnutým formátom, obsahom a periodicitou (na úvod štvrtročnou), pričom ich súčasťou budú pravidelné a správy *ad hoc*, návštevy na miestach a audity. Použijú sa ukazovatele výkonu na podávanie správ finančných inštitúcií EIB.

5.3.2.3. Technická metodika postupu výberu projektov

Príjemcami môžu byť fyzické osoby, združenia vlastníkov bytov, MSP, veľké podniky a verejné inštitúcie alebo orgány, ktoré uskutočňujú investície do energetickej účinnosti v súlade s národným akčným plánom energetickej efektívnosti príslušného členského štátu.

Výška úverov na energetickú efektívnosť poskytnutých príjemcom sa bude pohybovať od 40 000 EUR, ktoré sa môžu použiť na pokrytie malých investícií v rezidenčnom sektore, do 5 miliónov a vo výnimočných prípadoch až do 15 miliónov EUR.

Členské štáty budú môcť ovplyvňovať zloženie projektov, a tak nepriamo ovplyvňovať výber projektov prostredníctvom priorít národného akčného plánu energetickej efektívnosti. Príjemcami budú tie právnické a fyzické osoby, ktoré:

- uskutočňujú investíciu do energetickej efektívnosti v kontexte systému podpory členského štátu alebo v súlade s prioritami národného akčného plánu energetickej efektívnosti alebo smerníc EÚ týkajúcich sa energetickej efektívnosti,
- získajú úver na energetickú efektívnosť od zúčastneného finančného sprostredkovateľa,
- sú oprávnené na úver od EIB a finančného sprostredkovateľa a
- na základe ekonomickej analýzy, ktorá zahŕňala náklady uhlíkových externalít, určili, že čisté súčasné náklady projektu počas jeho trvania sú nižšie ako čistá súčasná hodnota uspokojenej energie.

6. ORIENTAČNÉ HARMONOGRAMY VÝZIEV NA PREDKLADANIE NÁVRHOV [ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. e) NARIADENIA O PROGRAME LIFE]

6.1. Orientačné harmonogramy pre granty

Typy projektov	Podprogram	2014	2015	2016	2017
Projekty v zmysle článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE	Životné prostredie	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
	Klíma	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
Integrované projekty [článok 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
	Klíma		2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
Projekty technickej pomoci [článok 18 písm. e) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
	Klíma		2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
Projekty budovania kapacít [článok 18 písm. f) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie a Klíma spoločne	Od druhého štvrťroka 2014 do tretieho štvrťroka 2015			
Prípravné projekty [článok 18 písm. g) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
	Klíma		2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
Granty na prevádzku (článok 21 nariadenia o programe LIFE)	Životné prostredie a Klíma spoločne	2. štvrťrok, spoločná výzva na predkladanie návrhov pre granty na prevádzku na finančný rok 2015	2. štvrťrok, rámcové dohody o partnerstve a granty na prevádzku na finančný rok 2016	2. štvrťrok, granty na prevádzku na finančný rok 2017	2. štvrťrok, granty na prevádzku na finančný rok 2018

6.2. Orientačné harmonogramy pre finančné nástroje

Finančný nástroj	Podprogram	2014	2015	2016	2017
NCFE	Životné prostredie	3. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
	Klíma	3. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
PF4EE	Životné prostredie				
	Klíma	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok

7. KVALITATÍVNE A KVANTITATÍVNE VÝSLEDKY, UKAZOVATELE A CIELE PRE KAŽDÚ PRIORITNÚ OBLASŤ A TYP PROJEKTU [ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. c) NARIADENIA O PROGRAME LIFE]

V súlade s **ukazovateľmi výkonu** (článok 3 ods. 3 nariadenia o programe LIFE) a **osobitnými cieľmi** pre príslušnú prioritnú oblasť sa pre každú **prioritnú oblasť a typ projektu** stanovujú kvalitatívne a kvantitatívne **výsledky, ukazovatele a ciele** [článok 24 ods. 2 písm. c) nariadenia o programe LIFE] ⁽¹⁾.

Obmedzením oblastí uplatňovania integrovaných projektov na vykonávanie osobitných stratégií, plánov a stratégií v rámci právnych predpisov EÚ v oblastiach vody, odpadu, ovzdušia a zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na zmenu klímy sa očakávané výsledky a ciele, ktoré sa majú dosiahnuť týmito projektmi, môžu zúžiť.

Podľa podprogramu pre životné prostredie tematické priority podľa prílohy III k nariadeniu o programe LIFE a projektové témy podľa bodu 3 tohto viacročného pracovného programu takisto zvyšujú zameranie financovaných projektov, čo vedie k hmatateľnejšiemu vplyvu na stav životného prostredia. Na základe hodnotenia odhadovaného vplyvu programu LIFE sa vymedzilo niekoľko celkových výsledkov a cieľov, ktoré zohľadňujú katalytickú funkciu programu a teda, ak sú spojené s tvorbou a vykonávaním, dôležitosť opakovateľnosti úspešných projektov [článok 3 ods. 3 písm. b) nariadenia o programe LIFE].

Počet a rozsah úspešných projektov v rámci prioritnej oblasti však závisí najmä od počtu podaných oprávnených žiadostí, ktoré spĺňajú kritériá podmienky účasti a kritériá na vyhodnotenie, a od technických a sociálno-ekonomických faktorov, na ktoré Komisia nemá vplyv.

So zreteľom na uvedené skutočnosti a s cieľom zvýšiť merateľnosť príspevku programu LIFE k cieľom 7. environmentálneho akčného programu EÚ [článok 3 ods. 1 písm. d) nariadenia o programe LIFE] boli očakávané výsledky vo všetkých možných prípadoch vymedzené aj ako výsledky predpokladané na úrovni projektu. Prijemcovia projektov budú musieť vymedziť východiskový stav na začiatku projektu a konečný výsledok vzhľadom na ciele, ktoré chcú dosiahnuť. Ciele v oblasti životného prostredia a klímy, ktoré sa majú dosiahnuť každým projektom, by mali byť v súlade alebo nad rámec cieľov, emisných limitov alebo zámerov stanovených príslušnou politikou alebo právnym predpisom Únie.

Program LIFE je katalyzátor a opakovateľnosť obsahu projektu je preto kľúčová na zaručenie efektivity programu pri prinášaní pozitívnych vplyvov na životné prostredie a klímu. Zatiaľ čo všetky projekty majú byť opakovateľné v príslušnej oblasti životného prostredia alebo zmeny klímy, možno očakávať, že len 80 % pilotných a demonštračných projektov bude opakovateľných, pretože existuje riziko, že techniky a metodiky, ktoré sa majú testovať a demonštrovať, neprinesú očakávané výsledky. Okrem toho vzhľadom na možné hospodárske a technické ťažkosti nemožno očakávať, že bez ohľadu na takéto technické neuskutočiteľnosti budú všetky projekty úspešne ukončené.

Je potrebné poznamenať, že veľmi málo projektov (ak vôbec nejaké) podľa nového programu LIFE bude dokončených do roku 2017, a teda predpokladané akčné ciele v oblasti životného prostredia alebo klímy veľmi pravdepodobne ešte nebudú dosiahnuté.

Preto ak sa ciele vzťahujú na prebiehajúce projekty, v skutočnosti ide o míľniky. Tieto míľniky spočívajú vo vytvorení projektov takým spôsobom, aby mohli dosiahnuť ciele do roku 2020. Ten malý počet projektov, ktoré budú dokončené do roku 2017, má prirodzene dosiahnuť cieľ, ktorý mal dosiahnuť.

S cieľom predchádzať zdvojovaniu sú v rámci každej prioritnej oblasti typy projektov v zmysle článku 2 a 18 nariadenia o programe LIFE, ktorými sa sledujú príbuzné ciele, podľa možnosti zoskupované. Typy projektov nezávislé od prioritných oblastí, ako projekty budovania kapacít, sa uvádzajú samostatne.

Ukazovatele sú súčasťou opisu výsledkov a cieľov, a preto sa v nasledujúcich tabuľkách neuvádzajú samostatne.

⁽¹⁾ Pozri aj programové vyhlásenie v návrhu rozpočtu na rok 2014, COM(2013) 450, s. 181 a nasledujúce. *Poznámka:* Ukazovatele a ciele v programovom vyhlásení vypracovala Komisia na základe svojho návrhu z roku 2011. Počas legislatívneho postupu došlo k niekoľkým zmenám: zaviedli sa projekty na budovanie kapacít a projekty technickej pomoci, celkový rozpočet sa znížil o 15 % a suma na projekty týkajúce sa prírody a biodiverzity sa zvýšila na 55 % rozpočtových zdrojov vyčlenených na projekty (t. j. znížila sa suma vyčlenená na projekty v oblasti životného prostredia a efektívneho využívania zdrojov), miera spolufinancovania sa zvýšila na 60 % alebo viac pre všetky projekty na obdobie rokov 2014 – 2020, zaviedli sa tematické priority a percentuálny podiel integrovaných projektov sa znížil na 30 % zdrojov vyčlenených na granty na činnosť. Výsledky a ciele sa preto prispôbili týmto zmenám.

7.1. Podprogram Životné prostredie

Pre podprogram Životné prostredie sa zohľadňujú všeobecné ciele stanovené v článku 3 ods. 1, osobitné ciele stanovené pre každú prioritnú oblasť v článku 10, 11 a 12, ako aj ukazovatele výkonu stanovené v článku 3 ods. 3 nariadenia o programe LIFE.

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov

Projekty podľa článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky ⁽¹⁾	Kvalitatívne výsledky	Ciele/mílniky na rok 2017
VODA (vrátane morského prostredia)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov týkajúcich sa (vnútrozemských/ prechodných/pobrežných) vodných útvarov so zlým ekologickým stavom	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k dobrému ekologickému stavu na úrovni projektu	80 %
	Počet vodných útvarov so zlým ekologickým stavom, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Vodné útvary (vnútrozemské/prechodné/pobrežné) zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na zlepšenie ich ekologického stavu	100 ⁽²⁾
ODPAD	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorých cieľom je dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti odpadu a vykonávanie hierarchie odpadového hospodárstva (primerané odpadové hospodárstvo).	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k primeranému odpadovému hospodárstvu	80 %
	Počet ďalších obcí alebo regiónov EÚ s primeraným odpadovým hospodárstvom, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Obce alebo regióny zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na dosiahnutie primeraného odpadového hospodárstva	20
EFEKTÍVNE VYUŽÍVANIE ZDROJOV (vrátane pôdy, lesov, ekologického hospodárstva a hospodárstva využívajúceho odpad)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú ciele politiky a právne predpisy Únie v oblasti efektívneho využívania zdrojov (okrem pôdy a lesov).	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k vykonávaniu aspektov ekologického hospodárstva využívajúceho odpad	80 %

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov

Projekty podľa článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky (!)	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
	Počet ďalších spoločností v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Ďalšie spoločnosti zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na vykonávanie ekologického hospodárstva využívajúceho odpad	10
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú ciele politiky Únie v oblasti ochrany pôdy	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k zachovaniu alebo zlepšovaniu funkcií pôdy	80 %
	Počet hektárov pôdy v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Pôda zahrnutá v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na zachovanie a zlepšenie funkcií pôdy.	2 000
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa podporuje vykonávanie Európskej stratégie v oblasti lesného hospodárstva	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k vykonávaniu Európskej stratégie v oblasti lesného hospodárstva	80 %
		Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na poskytovanie údajov pre Európske stredisko údajov o lesoch (EFDAC)	80 %
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE a ZDRAVIE (vrátane chemických látok a hluku)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonáva politika Únie v oblasti chemických látok vrátane projektov podporujúcich nahrádzanie látok a minimalizáciu expozície	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k dosiahnutiu alebo prekročeniu príslušného cieľa Únie týkajúceho sa chemickej látky na úrovni projektu	80 %

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov

Projekty podľa článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky (!)	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
	Počet osôb v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty, ktoré si kladú za cieľ obmedzenie chemických látok	Osoby zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia na obmedzenie nepriaznivých účinkov chemických látok na zdravie a životné prostredie vrátane odhadovaných dlhodobých účinkov	50 000
	Počet financovaných prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na zníženie hluku	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k dosiahnutiu alebo prekročeniu príslušného cieľa Únie týkajúceho sa zníženia hluku na úrovni projektu	80 %
		Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia zamerané na zníženie hluku, ktoré smerujú k zníženiu vystaveniu hluku o minimálne 3 dB	80 %
	Počet osôb v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty týkajúce sa hluku	Osoby, ktoré majú úžitok z prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia zamerané na zníženie úrovne hluku o minimálne 3 dB	10 000
Kvalita OVZDUŠIA a emisie (vrátane mestského prostredia)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti kvality ovzdušia a vykonávaniu riadenia kvality ovzdušia.	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k dosiahnutiu alebo prekročeniu príslušného cieľa Únie týkajúceho sa kvality ovzdušia na úrovni projektu: — v zónach kvality ovzdušia s úrovňami znečisťujúcich látok prekračujúcimi ciele určené právnymi predpismi: projekty predpokladajú dosiahnutie/prekročenie týchto cieľov na úrovni projektu,	80 %

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov
Projekty podľa článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky ⁽¹⁾	Kvalitatívne výsledky	Ciele/mílniky na rok 2017
		— pri vytváraní a vykonávaní politík v oblasti kvality ovzdušia: projekty predpokladajú vypracovanie nových opatrení, metód alebo techník, ktoré môžu slúžiť ako modely na rozvoj politiky Únie	
	Počet osôb, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty týkajúce sa kvality ovzdušia	Osoby zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia, ktoré smerujú k dosiahnutiu alebo prekročeniu príslušného cieľa Únie týkajúceho sa kvality ovzdušia	1 milión

⁽¹⁾ Z dôvodu prístupu zdola nahor a širokej škály problémov týkajúcich sa životného prostredia a zmeny klímy, ktoré sa v rámci programu LIFE riešia, ako aj obmedzených prostriedkov na ich riešenie, je napriek zavedeniu tematických priorít a projektových tém podiel projektov v konkrétnych oblastiach neistý a kvantitatívne ciele sa preto pre väčšinu prioritných oblastí a sledovaných cieľov nedajú definovať vopred, s výnimkou tematických priorít týkajúci sa prírody.

⁽²⁾ Predpokladá sa, že v rokoch 2015 až 2017lepší svoj ekologický stav 6 900 vodných útvarov v celej EÚ, pričom 1,4 % z nich (100) v dôsledku príspevku programu LIFE.

Príroda a biodiverzita
Projekty podľa článku 18 písm. a), b) a c) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/mílniky na rok 2017
PRÍRODA	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na biotopy a druhy v menej než priaznivom/neistom stave ochrany	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov určených na zlepšenie stavu ochrany v zmysle smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a smernice 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva	100 %
	Počet biotopov v menej než priaznivom/neistom stave ochrany, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Percentuálny podiel biotopov alebo druhov alebo lokalít sústavy Natura 2000, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty, ktoré smerujú k lepšiemu stavu ochrany	10 % cieľových biotopov

Príroda a biodiverzita**Projekty podľa článku 18 písm. a), b) a c) nariadenia o programe LIFE**

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/mílniky na rok 2017
	Počet druhov v menej než priaznivom/ne-istom stave ochrany, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty		10 % cieľových druhov
	Počet alebo plocha v hektároch lokalít sústavy Natura 2000, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty		10 % z počtu alebo plochy v hektároch cieľových lokalít sústavy Natura 2000
BIODIVERZITA	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na vykonávanie cieľov 2, 3, 4 a 5 stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia na zlepšenie alebo obnovenie cieľových ekosystémov	80 %
	Počet typov ekosystémov a plocha v hektároch ekosystémových povrchov, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Percentuálny podiel typov ekosystémov alebo ekosystémových povrchov, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k zlepšeniu alebo obnove stavu	10 % cieľových typov ekosystémov 10 % cieľových ekosystémových povrchov

Integrované projekty podľa článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/mílniky na rok 2017
VODA (vrátane morského prostredia)	Počet správnych území povodí v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené integrované projekty v oblasti vody	Počet správnych území povodí zahrnutých v integrovaných projektoch v oblasti vody	3 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na vykonávanie vyhovujúcich a efektívnych plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia v zahrnutom správnom území povodia v súlade s rámcovou smernicou o vode	100 %

Integrované projekty podľa článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %
ODPAD	Počet regiónov EÚ zahrnutých do prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov v oblasti odpadu	Počet regiónov zahrnutých v integrovaných projektoch v oblasti odpadu	2 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov odpadového hospodárstva alebo programov predchádzania vzniku odpadu	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na poskytovanie účinných plánov odpadového hospodárstva alebo programov predchádzania vzniku odpadu v zahrnutom regióne v súlade článkom 28 a 29 rámcovej smernice o odpadoch 2008/98/ES	100 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov odpadového hospodárstva alebo programov predchádzania vzniku odpadu	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %
Kvalita OVZDUŠIA a emisie (vrátane mestského prostredia)	Počet osôb z regiónov EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené integrované projekty v oblasti ovzdušia	Percentuálny podiel celkového počtu obyvateľov Únie z regiónov zahrnutých do integrovaných projektov v oblasti kvality ovzdušia	3 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na vykonávanie vyhovujúcich a účinných plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia v zahrnutých regiónoch v súlade s článkom 23 smernice 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom vzduchu pre Európu	100 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %
PRÍRODA	Počet lokalít sústavy Natura 2000, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené integrované projekty v oblasti prírody	Percentuálny podiel lokalít sústavy Natura 2000 zahrnutých v integrovaných projektoch v oblasti prírody	4 %

Integrované projekty podľa článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie prioritných akčných rámcov	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na vykonávanie prioritných akčných rámcov na zaručenie primeraného riadenia lokalít sústavy Natura 2000	100 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie prioritných akčných rámcov	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %

Informovanie a riadenie**Projekty podľa článku 18 písm. h) nariadenia LIFE**

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
INFORMOVANIE A ZVYŠOVANIE INFORMOVANOSTI	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na zvyšovanie informovanosti občanov, podnikov, miestnych orgánov, registrovaných mimovládnych (MVO) a ďalších organizácií občianskej spoločnosti (zúčastnené strany a občania)	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia smerujúce k pokrytiu viac než dvoch ďalších oblastí okrem oblasti projektu a viac než jedného jazyka	80 %
	Počet zúčastnených strán a občanov, na ktorých sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty a ktorí nevedia o environmentálnych cieľoch, ktorých sa zvyšovanie informovanosti týka	Percentuálny podiel nárastu informovanosti zúčastnených strán alebo občanov, na ktorých sa zameriavali projekty, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia na zvyšovanie informovanosti, o cieľoch environmentálnej politiky sledovaných v týchto projektoch zameraných na základe prieskumov vykonaných <i>ex ante</i> a <i>ex post</i> (vykonaných projektmi programu LIFE alebo inými subjektmi)	25 %
	Počet zúčastnených strán a občanov, na ktorých sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Aktívna účasť zúčastnených strán a občanov na činnostiach zvyšovania informovanosti ponúkaných projektmi, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia (napríklad účasť v prieskumoch, dobrovoľnícka činnosť, účasť na prehliadkach s výkladom, preberanie informácií, predkladanie otázok)	> 500 000

Informovanie a riadenie**Projekty podľa článku 18 písm. h) nariadenia LIFE**

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
PRESADZOVANIE	Počet projektov zameraných na zlepšenie súladu a presadzovania environmentálnych právnych predpisov EÚ	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k lepšiemu súladu a presadzovaniu	10 %
MVO	Počet intervencií od mimovládnych organizácií prijímajúcich granty na prevádzku v konzultáciách o environmentálnej politike EÚ	Percentuálny podiel nárastu intervencií podporujúcich politiku EÚ	12 %

Iné projekty**Projekty podľa článku 18 písm. e) a f) nariadenia o programe LIFE**

	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
Projekty technickej pomoci	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov technickej pomoci	Prebiehajúce alebo dokončené projekty technickej pomoci na prípravu integrovaných projektov.	Príprava 10 integrovaných projektov v oblasti prírody, príprava 5 integrovaných projektov v oblasti odpadu, vody alebo ovzdušia
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov technickej pomoci	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov technickej pomoci vedúcich k integrovaným projektom európskeho programu LIFE vyššej kvality.	90 %
Projekty budovania kapacít	Počet projektov určených na budovanie kapacít	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov budovania kapacít smerujúcich k zvýšeniu podielu v príslušnom členskom štáte.	90 %
	Počet úspešných žiadostí o grant na činnosť pochádzajúcich z členských štátov s prebiehajúcimi projektmi budovania kapacít	Vyšší relatívny podiel úspešných žiadostí pochádzajúcich z členských štátov s prebiehajúcimi alebo dokončenými projektmi budovania kapacít v porovnaní s podielom v rokoch 2010 až 2012 (v percentách).	5 %

7.2. Podprogram Ochrana klímy

Zmierňovanie			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
Integrované projekty	Počet projektov Počet oblastí a plocha pokrytia a počet občanov, na ktorých sa vzťahujú stratégie zmierňovania zmeny klímy alebo vykonané akčné plány Počet a objem doplnkových projektov financovaných z iných prostriedkov Únie alebo inak	Vyšší počet členských štátov alebo regiónov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu Vyšší počet doplnkových opatrení v integrovaných projektoch financovaných z iných prostriedkov Únie Počet ton, o ktoré sa znížili emisie skleníkových plynov vďaka novým technológiám, systémom, nástrojom alebo iným prístupom využívajúcim najlepšie postupy vyvinuté a prijaté na základe príkladov programu LIFE	7 členských štátov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu Doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov
Projekty technickej pomoci	Počet projektov Percentuálny podiel projektov technickej pomoci vedúcich k integrovaným projektom programu LIFE	Vyšší počet a vyššia kvalita integrovaných projektov týkajúcich sa technickej pomoci	100 % projektov viedlo k integrovaným projektom programu LIFE.
Projekty budovania kapacít	Počet projektov.	Vyšší relatívny podiel úspešných žiadostí z členských štátov oprávnených na budovanie kapacít.	V 7 členských štátoch je aspoň jeden projekt zmierňovania financovaný prostredníctvom podprogramu programu LIFE Ochrana klímy
Iné projekty	Počet projektov Počet financovaných projektov podporujúcich inovačné technológie, systémy a nástroje alebo iné riešenia využívajúce najlepšie postupy na zníženie emisií skleníkových plynov	Vyšší počet inovačných technológií, systémov a nástrojov alebo iných riešení využívajúcich najlepšie postupy na zníženie emisií skleníkových plynov Vyšší percentuálny podiel aktualizovaných alebo nových prístupov vypracovaných prostredníctvom programu LIFE, ktoré sa systematicky používali alebo zlepšili v súkromnom a verejnom sektore Počet ton, o ktoré sa znížili emisie skleníkových plynov vďaka novým technológiám, systémom, nástrojom alebo iným prístupom využívajúcim najlepšie postupy vyvinuté a prijaté na základe príkladov programu LIFE	V 80 % všetkých začatých projektov sa stanovili trvalé inovačné technológie, systémy a nástroje alebo iné riešenia využívajúce najlepšie postupy na zníženie emisií skleníkových plynov

Adaptácia			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky na rok 2017
Integrované projekty	<p>Počet projektov</p> <p>Počet oblastí a plocha pokrytia a počet občanov, na ktorých sa vzťahujú adaptačné stratégie alebo akčné plány, alebo iné adaptačné plány s veľkou územnou pôsobnosťou vykonávané prostredníctvom programu LIFE</p> <p>Počet transregionálnych alebo cezhraničných adaptačných projektov</p> <p>Počet a objem doplnkových projektov financovaných z iných prostriedkov Únie alebo inak</p>	<p>Pozitívny vplyv na klimatickú odolnosť v regióne alebo hospodárskych odvetviach prostredníctvom opatrení financovaných v rámci programu LIFE a iných doplnkových projektoch</p> <p>Vyšší počet členských štátov alebo regiónov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu</p> <p>Vyšší počet doplnkových opatrení financovaných z iných prostriedkov Únie</p> <p>Pozitívny vplyv projektov programu LIFE na klimatickú odolnosť obzvlášť zraniteľných oblastí určených v adaptačnej stratégii EÚ</p>	<p>7 členských štátov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu</p> <p>Doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov</p>
Projekty technickej pomoci	<p>Počet projektov</p> <p>Percentuálny podiel projektov technickej pomoci vedúcich k integrovaným projektom programu LIFE</p>	<p>Vyšší počet a vyššia kvalita integrovaných projektov týkajúcich sa technickej pomoci</p>	<p>100 % projektov viedlo k integrovaným projektom programu LIFE</p>
Projekty budovania kapacít	<p>Počet projektov</p>	<p>Vyšší relatívny podiel úspešných žiadostí z členských štátov oprávnených na budovanie kapacít</p>	<p>V 7 členských štátoch je aspoň jeden adaptačný projekt financovaný prostredníctvom programu LIFE.</p>
Iné projekty	<p>Počet projektov.</p> <p>Počet financovaných projektov podporujúcich inovačné technológie, systémy a nástroje alebo iné riešenia využívajúce najlepšie postupy pre klimatickú odolnosť</p> <p>Počet posúdení zraniteľnosti, stratégií prispôsobovania sa zmene klímy alebo akčných plánov vypracovaných prostredníctvom programu LIFE</p> <p>Počet transregionálnych alebo cezhraničných adaptačných projektov</p>	<p>Pripísateľný nárast klimatickej odolnosti (podľa odvetví) vďaka preukázaným novým technológiám, systémom, nástrojom alebo iným prístupom využívajúcim najlepšie postupy vyvinutých a prijatých na základe príkladov programu LIFE</p> <p>Pozitívny vplyv projektov programu LIFE na klimatickú odolnosť obzvlášť zraniteľných oblastí určených v adaptačnej stratégii EÚ na financovanie prostredníctvom programu LIFE</p>	<p>V 80 % všetkých začatých projektov sa stanovili inovačné technológie, systémy a nástroje alebo iné riešenia využívajúce najlepšie postupy na zvýšenie klimatickej odolnosti</p>

Riadenie	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/mílniky na rok 2017
Informačné projekty, projekty na zvyšovanie informovanosti a na šírenie informácií	Počet projektov Počet oslovených občanov, podnikov, miestnych orgánov, registrovaných mimovládnych (MVO) a ďalších organizácií občianskej spoločnosti Geografické rozšírenie a pokrytá plocha	Vyššia informovanosť o zmene klímy spôsobovanej človekom a riešeniach, zamerané na základe prieskumov Eurobarometer Vyššia účasť na konzultáciách zúčastnených strán alebo politických diskusiách týkajúcich sa politiky a legislatívnych aktov v oblasti klímy	25 % nárast účasti zúčastnených strán a občanov na aktivitách zvyšovania povedomia 10 % nárast počtu občanov, na ktorých sa zameriavajú projekty programu LIFE, ktorí považujú zmenu klímy spôsobovanú človekom za veľmi vážny problém
Projekty využívajúce najlepšie postupy a iné projekty	Počet projektov Počet pripísateľných konsolidovaných postupov využívajúcich ukazovatele alebo nástroje vyvinuté a testované na základe príkladov programu LIFE Počet politických prístupov alebo legislatívnych návrhov založených na výsledkoch projektov	Vyšší počet najlepších postupov prijatých domácnosťami, podnikmi, orgánmi alebo začlenených do vnútroštátnych/regionálnych programov alebo akčných plánov Nižší počet prípadov porušenia právnych predpisov EÚ pripísateľný intervenciám programu LIFE	25 % postupov alebo prístupov projektu začlenených do vnútroštátnych/regionálnych programov alebo akčných plánov 80 % projektov programu LIFE zameraných na správu v oblasti klímy malo za následok lepšie riadenie v oblasti klímy

Osobitné výsledky, ukazovatele a ciele pre finančné nástroje

Ukazovatele spoločné pre všetky finančné nástroje

Výsledky, ukazovatele a ciele pre finančný nástroj sa dohodnú s prijímačím subjektom. Minimálne by mali zahŕňať:

- počet dohôd (úvery, záruky) s finančnými sprostredkovateľmi (číslo),
- objem financovania umožneného finančnými nástrojmi (mil. EUR),
- objem súkromného financovania dosiahnutého finančnými nástrojmi (mil. EUR),
- počet konečných príjemcov (číslo),
- počet členských štátov, v ktorých boli projekty financované finančnými nástrojmi (n).

Osobitné ukazovatele pre nástroj NCFE

- Financovanie umožnené sprostredkovateľskými finančnými inštitúciami podľa finančného nástroja v dôsledku financovaných projektov (mil. EUR), (mil. EUR),
- financovanie umožnené oblastiam sústavy Natura 2000 ako v dôsledku financovaných projektov (mil. EUR),
- vplyvy na klimatickú odolnosť (vystavenie zmene klímy a citlivosť na jej účinky) regiónov a hospodárskych odvetví, predovšetkým v zraniteľných oblastiach, ktoré sú v adaptačnej stratégii EÚ označené ako prioritné na financovanie prostredníctvom programu LIFE, v dôsledku financovaných projektov,
- vplyvy na stav ekosystémov v dôsledku financovaných projektov, tvorba pracovných miest: počet pracovných miest vytvorených v dôsledku financovaných projektov (počet pracovných miest ekvivalentných plnému pracovnému úväzku).

Osobitné ukazovatele pre nástroj PF4EE

- Súkromné financovanie (mil. EUR) dosiahnuté v dôsledku úverov v rámci nástroja PF4EE,
- úspory energie (GWh) dosiahnuté v dôsledku úverov PF4EE.
- zníženie emisií CO₂ (tony CO₂) dosiahnuté v dôsledku úverov v rámci nástroja PF4EE,
- tvorba pracovných miest: počet pracovných miest vytvorených v dôsledku úverov PF4EE (počet pracovných miest ekvivalentných plnému pracovnému úväzku).

Očakávané výsledky špecifické pre nástroj NCFE

Počas úvodnej pilotnej fázy sa očakáva, že sa v rámci finančného nástroja NCFE vykoná 9 – 12 operácií (vrátane nepriamych operácií) alebo 3 – 4 operácie ročne. Jednotlivé investície zostanú nižšie 10 – 15 miliónov EUR.

Očakávaná finančná páka nástroja na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE je v rozsahu 2,2 až 3,2-násobku. Pri zohľadnení možného príspevku konečných príjemcov na náklady projektu rádovo 25 % by finančná páka celkovej investície na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE mohla byť v rozsahu 2,8 až 4,2-násobku. Celková investícia do projektov riadenia prírodného kapitálu počas samotnej pilotnej fázy by mohla byť do 420 miliónov EUR.

Počas následnej prevádzkovej fázy by očakávaná finančná páka mohla narásť až na 6-násobok, najmä ak sa k nástroju pridajú aj ďalší investori a ak sa uskutoční viac investícií prostredníctvom sprostredkovateľov a fondov.

Očakávané výsledky špecifické pre nástroj PF4EE

V rámci finančného nástroja PF4EE by sa v období rokov 2014 až 2017 mohlo s finančnými sprostredkovateľmi podpísať približne 6 až 10 dohôd o financovaní (úvery EIB na energetickú efektívnosť a nástroje na podporu rozdelenia rizík/výmeny odborníkov). Dohoda o financovaní môže zahŕňať vykonávanie finančného nástroja vo viacerých členských štátoch a finančný sprostredkovateľ môže podpísať viacero dohôd o financovaní.

Očakáva sa, že počas trvania programu (2014 – 2017) za predpokladu priemernej investície 300 000 EUR dostane približne 1 800 konečných príjemcov a projektov celkové úverové financovanie vo výške približne 430 miliónov EUR. Celková investícia do energetickej efektívnosti počas tohto obdobia by mohla byť približne 540 miliónov EUR.

Odhadovaná finančná páka úverového portfólia na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE je na úrovni 6-násobku. Pri zohľadnení možného príspevku konečných príjemcov na náklady projektu rádovo 25 % by finančná páka celkovej investície na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE mohla byť až 8-násobok.
